

**LÄÄNE MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2020. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Haapsalu 2020

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
1.1 Koroonaviiruse mõju	6
1.1.1 Esimene laine	6
1.1.2 Teine laine	8
2 Juhtimine	9
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	9
2.2 Eelarve	10
2.3 Projektid.....	10
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	11
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	11
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	13
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	14
2.4.4 Erialahariduse omandamine	14
2.4.5 Töötajate tunnustamine	14
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	14
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	14
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	15
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	15
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	17
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	18
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	19
4.3 RVL teenindus.....	22
4.4 Laste- ja noorteteenindus	22
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	22
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	22
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	23
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	23
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	25
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	25
4.6.1 kohalikul tasandil	25
4.6.2 riiklikul tasandil.....	26

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	27
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	27
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	28
4.9 Andmebaasid.....	28
5. 2021. aasta tegevused.....	29
LISA 1. Personali koolitus	31
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	31
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	31
LISA 4. Laste ja noorteüritused	32
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	33

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/linna nimi	Elanike arv 1.12.2019	KOV-de arv	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Sh Harukogude arv	Sh Teenindus punktide arv
Lääne maakond	20708	3	3	13	1
Sh Lääne maakonna keskraamatukogu	13181	1	1	3	1

Üldkasutatavate raamatukogude arv:

Lääne maakonnas oli 2020. aastal 16 rahvaraamatukogu. sh põhikogusid 3, harukogusid 13 ja üks Lääne Maakonna Keskraamatukogu väliteeninduspunkt asukohaga Haapsalu sotsiaalajas.

1. Põhilised tegevussuunad

Lääne maakonna rahvaraamatukogude põhiteenused olid teavikute kohapeal kasutamine, koju laenutamine ja koduteenindus ning avalikule teabele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu juurdepääsu võimaldamine. Keskraamatukogu pakkus alates 20.oktoobrist 2020.aastal teavikute kätte saamiseks Cleveroni raamatukapi teenust. Rahvaraamatukogu põhiteenused olid tasuta. Keskraamatukogu pakkus lisaks tasuta teenustele laenutatud raamatute pakiautomaadiga koju saatmist üle Eesti, tasu sõltus pakiautomaadi hinnakirjast.

2020.aastal pidime raamatukogutöodes arvestama Vabariigi Valitsuse korraldustega Covid-19 viiruse leviku tõkestamiseks kehtestatud meetmete ja piirangutega, mille tõttu jäid mõned raamatukoguteenused eriolukorra ajal kättesaamatuks (näiteks avalikule teabele üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu juurdepääsu võimaldamine). Lääne maakonna raamatukogud olid lugejatele kas suletud (Haapsalu linna raamatukogud 40 tööpäeva) või tuli lugejaid teenindada ilma raamatukoguruumidesse lubamata, kontaktivabalt.

2020.aastal oli lugejate koolitamine ja ürituste korraldamine kohapeal võimalik jaanuarist märtsini ja juunist kuni aasta lõpuni, tagades küllastajate hajutamise siseruumides viiruse leviku tõkestamiseks. Raamatukogude lugejad olid tänulikud, et raamatukogudest sai teavikuid laenutada, sest elanikel olid muuks meelelahutuseks piiratud võimalused. Keskraamatukogu ruumides eksponeerisime kõikidel näitusepindadel igal kalendrikuul erinevaid teema-, raamatu- ja esemelisi näitusi, mis pälvisid raamatukogude küllastajate poolt suurt huvi.

Lääne-Nigula valla Kullamaa raamatukoguhoidja kirjutas: see ei olnud tavapärane tööaasta, kuigi töö sai käidud iga päev ja lugejad said ka teenindatud. Kuid plaanid ja eesmärgid jäid suures osas täitmata. Ära jäi kirjandusõhtu H. Visnapuu ja J. Krossi juubelite puhul, pooleli eesti rahvajutu aasta ettelugemisprogramm ja raamatutagastuskasti ei õnnestunud ka saada. Kuid rõõmuväärne on see, et raamatukogu suletud ei olnud ja lugejad, kes raamatukogu vajasisid, said teenindatud. Sel perioodil oli raamatukogu paljudele väga vajalik.

Digikultuuri teema-aasta 2020

Digikultuuriaasta sisse juhatamiseks tutvusid Haapsalu raamatukoguhoidjad jaanuarikuu infotunnis nutiseadmetes kasutatavate noorte lemmik platvormidega, sh Instagrami ja TikTokiga. Covid-19 piirangutes eriolukorra ajal jagati keskraamatukogu veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites infot veebis toimunud ettelugemiste, ürituste, koolituste ja e-raamatute keskkonna ELLU ning Elisa raamatute kohta. Märtsis tegi keskraamatukogu lasteosakond lastele ühe ettelugemise tunni Facebooki lehel, mida hiljem jätkas kirjanik Indrek Koffi pere 6 korral. Ridala haruraamatukogu blogis kajastati Haapsalu Kunstikooli Ridala osakonna koduõppe uudiseid. kuuel korral oli võimalik tutvuda õpilaste valmistatud töödega (Äge looma või inimese figuur põnevatest looduslikest materjalidest, nägu erinevatest materjalidest, fotokollaaž punutud korvidest, tasakaalukivid, rütmid looduses ja emadepäeva ikebana) ja vaadata Eesti looduskaitse 110. aastapäeva auks valminud videot, mis tutvustas Eesti rahvusparkide loodust, ajalugu ja kultuuripärandit. Asuküla raamatukogus toimusid kevadise eriolukorra ajal ja alates novembrist lastele Nutipesa ja robotikaringi tegevused veebis. Raamatukogud õpetasid õpilastele koolide distantsõppes oleku ajal otsingut andmebaasidest, kuidas leida infot loov- ja uurimistöode jaoks. Raamatukogude kinni oleku ajal tuli juhendada inimesi telefoni teel pangaülekandeid tegema, digiallkirjastama ja lugejaportaalide iseteenindust kasutama teavikute reserveerimiseks, mis oli omamoodi väljakutse kasutajakoolituses.

Põhiseaduse 100. sünnipäev – maakonna keskraamatukogus oli plaanis temaatiline igakuine loengusari Veebruaris esines esimene külaline, ühiskonnategelane Liia Hänni. Märtsi algus esinenud ringkonnaprokurör Indrek Kalda jäi aga viimaseks seoses viiruse esimese ja teise lainega.

Luuletaja Ernst Enno juubeliaasta.

Tartu rahu 100. aastapäev 2. veebruaril sai ühtlasi ka luuletaja Ernst Enno juubeliaasta avapäevaks. Raamatukogus kogunesid kohaliku kunstirühmituse liikmed, teemaks Enno luule ja tema luulest inspireeritud illustratsioonid, eesmärgiks avada illustratsiooninäitus 8. juunil. Loeti ette Enno luulet, mängiti Enno loomingu põhjal sõnamängu – Enno sõnu kasutades valmisid haikud.

8. juunil, Enno sünnipäeval jäi planeeritud juubelikonverents ära, kuid avati luuletaja Ernst Enno veebinäitus <https://ernstenoveebinaitus.wordpress.com/>. Konverents toimus 8. juulil ja sai aasta tähtsündmuseks. Luuletaja Ernst Enno 145. sünniaastapäeva tähistamise kirjanduspäeva alustati mälestushetkedega Enno haual Haapsalu vanal kalmistul ja istutati uus kirsipuu Haapsalu linnavalitsuse abiga. Edasi jalutati Öhtu Kaldal asuva mälestussamba juurde, Enno elukohta, Lääne Maavalitsuse Lahe tänava majja Enno mälestustuppa, Haapsalu kunstikooli hoovigaleriisse vaatama rühmituse Haapsalu Valge Daami kirjastuse illustratsioonide näitust. Keskraamatukogu lugemissaalis toimus Enno salongiõhtu. Ernst Ennost rääkisid kirjandusteadlane, kirjanik Rein Veidemann; kirjanik, kunstnik Mathura; luuletaja, muusik, religiooni uurija Siim Lill ja Saaremaal elav filosoof, õpetaja Genadi Noa, õppejõud, kunstnik Epp Ehasalu esitles valimiku Enno sõnadele tehtud lauludest. Skype'i vahendusel toimus emotsionaalne kohtumine luuletaja lapselapse, kirjanik Elin Toonaga, kes elab Floridas. Osaleja Siim Lill kirjutas: „Tegu oli ühe õnnestunuma kirjanduspäevaga, millel mul on olnud au osaleda“ (Sirp, 2020, 7.08).

Septembrikuus käisid Läänemaa Ühisgümnaasiumi kaks klassi õpetajate eestvedamisel raamatukogus „Enno tunnis“. Neile tutvustati raamatu- ja esemenäitust, Enno veebilehte ja Enno luule teemaliste illustatsioonide näitust. Noorte tagasiside jõudis omakorda Enno veebilehele.

Ernst Enno juubeliürituste kohta ilmus kohalikus ajalehes Lääne Elu neli artiklit, ERR kajastas Enno juubeliaasta tegemisi kahel korral ning Ennole pühendatud päevast 8. juulil ilmus põhjalik lugu kultuurilehes Sirp.

Rahvajutuaasta

Lääne maakonna keskraamatukogu pidas ka rahvajutuaastat. Rahvakultuuri keskuse eestvedamisel toimunud aasta avakonverentsi Viljandis ja edasisi plaane tutvustati aasta algul raamatukoguhoidjate infotunnis. Septembris esines Piret Päär nii lastele kui maakonnaraamatukogu seminaril. Keskraamatukogu teenindusosakond komplekteeris Tallinna Hoiuraamatukogust rahvajuttude kogumikke nii väljapanekuteks kui lugejatele jagamiseks. Ridala haruraamatukogus oli näituste sari „Rändame eesti rahvajutumaile“. Koolinoored omavahel olles ja kodus vanavanemate abiga mõtisklesid selle üle, mida küll eesti vanarahvas tahtis nende juttudega öelda. Raamatud andsid lastele inspiratsiooni, ettevõtmisega liitus ka Ridala Põhikooli kunstistuudio. Kunstiõpetajate juhendamisel valmisid vahvad joonistused ja savitööd täiendamaks rahvajutu teemalisi näitusi. Kooli 2(3) klass tegi iga kuu lõpus teemakohase seminari, valmis kokkuvõttev plakati ja õpetaja andis tagasisidet Piret Päärile.

Lääne maakonna keskraamatukogu raamatukapp oli ka 2020 Läänemaa Vedur kandidaatide hulgas

https://laanemaa.ee/laanemaa_vedur_2020/?fbclid=IwAR1UoO5Oi_kBPN8SsQpdBIDcI4DAyG4KUjv6RPh8w8oVY6UDC_gQcQSIELk

1.1 Koroonaviiruse mõju

Eriolukord riigis. Valitsus kuulutas 12. märtsil seoses koroonaviiruse pandeemilise levikuga maailmas ja viiruse tõenäolise Eesti-sisese leviku laienemisega riigis välja 13.märtsist eriolukorra. Raamatukogude lugejad said raamatukoguteenuseid kasutama hakata alles 1. juunist.

1.1.1 Esimene laine (Märtsist suveni, sh üleminekuperiood eriolukorra lõppedes)

Lääne maakonnas teenindati 16.märtsist - 31.maini kestnud eriolukorra ajal Lääne-Nigula ja Vormsi valdade raamatukogudes lugejaid kontaktivabalt.

Haapsalu linna raamatukogud olid 19.märtsist – 10.maini lugejatele välja laenutamise keeluga, kuid teavikuid sai tagastada raamatutagastuskasti, pikendada laenuaega kuni 15.maini, vastasime infotelefonile, oli võimalus tellida skanneritud tekste lugeja e-posti. Kontaktivaba laenutamine Haapsalu lugejatele toimus 16.-18.märtsil (3 tööpäeva) ja 11.–29.mai (15 tööpäeva), raamatukogud olid avatud E-R 10-16, pakuti koduteenindust, raamatuid sai tagastada tagastuskasti, vastati infotelefonile ja päringutele, skanneeriti tekste e-posti saatmiseks ja viidi läbi Facebookis lastele ettelugemisi koostöös kirjanik Koffi perega. Keskraamatukogu veebilehel avaldati infot raamatukoguteenuste, e-raamatute lugemise ja ELLU kasutamise ning veebis pakutud meelelahutuse võimaluste kohta. Maakonnaraamatukogu juhtkond vahendas e-kirjade ja telefoni teel kultuuriministeeriumi, ERÜ, kriis.ee jt, infot kõigile raamatukogudele. Keskraamatukogu komplekteerimisosakond

töötas ja komplekteeris maakonna raamatukogudele teavikuid komplekteerimiseelarve piires. Raamatukogude komplekteerimiseelarveid ei kärbitud, kultuuriministerium eraldas teavikute ostuks lisaraha, mida kulutati uute teavikute nimetuste või eksemplaarsuse suurendamiseks.

Lääne-Nigula vallas olid raamatukogud eriolukorra ajal avatud lühendatud tööajaga ja lugejad said raamatuid vahetada oma tulekust ette teatades, laenutus toimus kontaktivabalt, pakuti ka koduteenindust. Taebla, Palivere, Risti raamatukogusid külastas palju lugejaid Haapsalust ja ka Tallinnast, sest Haapsalus olid raamatukogud kinni ja suvekodudesse tuli elama inimesi teistest linnadest. Kullamaa raamatukogus said lugejad eraldi toas kasutada internetiarvutit. Martna postipunkt oli esimese laine ajal ainuke, mis Lääne-Nigula vallas pakkide kättesaamise teenust pakkus kontaktivabalt. Martna raamatukoguhoidja osales kodulehe tegemise virtuaalsel koolitusel ja sai kodulehe valmis teha. Noarootsi raamatukogus õpetati eriolukorra ajal lugejatele rohkem webriksi kasutamist.

Vormsi saar pandi täielikult lukku kaheks kuuks ja raamatukogul oli probleem uute raamatute jõudmisega saarele. Haapsalust toodi raamatupakid Rohukülla praamile ja Vormsi poolt tõi paki praamilt raamatukokku kohalik bussijuht. Koroonaviirus ei mõjutanud raamatukogu lahtioleku aega. Muutus töökorraldus - laenutamine enamasti kontaktivabalt. Kellel oli siiski vaja tulla raamatukokku sisse (uued lugejad), pidid desinfitseerima käed ja kandma maski. Vajalik oli eelnev helistamine või e-posti teate saatmine. Lisandus 8 uut lugejat. Raamatud pakendati paberikotti ja asetati lauale välisukse kõrvale, kokkulepitud ajal sai lugeja kätte. Tagastatud raamatud jäid 3 ööpäevaks ootele. Vanemaealised või kaugematest küladest lugejad andsid oma soovideid teada valla koduhooldustöötajale, kes kõik soovid edastas raamatukokku ja viis inimestele raamatud koju.

Vallaraamatukogude eelarveid ei kärbitud, kuid Lääne-Nigula valla eelarvevahendite kasutamisel võeti vastu kõiki valla asutusi hõlmav säästurežiim. Uusi oste inventarirealt ei lubatud, ürituste eelarve läks lukku. Martna raamatukogu eelarves planeeritud remont jäi ära. Lääne-Nigula vallavalitsuse korraldusega alates 16.03 jõustus Covid-19 viirust tõkestavate meetmete rakendamise korraldus. AIPi arvutite kasutamine peatati kuni eriolukorra lõppemiseni. Eriolukorra kohta oli info üleval raamatukogude veebilehel ja välisustel. Ka valla kodulehel ja Lääne-Nigula valla ajalehes oli jooksev info üleval.

Haapsalu linnavalitsuse korraldusel tuli 19.03 – 10.05 kulude kokkuhoiuks keerata majades küte miinimumi peale, kultuurikeskuses jäi miinimum-küte ainult kojulaenutuse saali, teised raamatukogu ruumid olid kütteta. Raamatuhooldla kütteta periood viis välisseina ääres olnud riiulitel raamatutele hallituse tekkeni ja need tuli maha kanda ning utiliseerida. Raamatukoguhoidjad olid keskraamatukogu teenindus- ja lasteosakonnas tööl E –R kell 10-16, lisaks lugejateenindusele jätkati enne eriolukorra kehtestamist alustatud raamatuvara inventuuriga. Raamatukogu teistes, kütmata ruumides töötati E-R kell 10-13 ja jätkati kodukontoris nende ülesannetega, mida sai teha veebis ja telefoni teel. Raamatukogu eelarvet kärbiti septembrist.

Alates 1.juunist avati kõik raamatukogud lugejatele. Raamatukogudes tagati külastajate hajutatus teenindussaalides, lugemissaalides vähendati lugemiskohti, külastajatele kehtestati käte desinfitseerimise nõue ja kohustus kanda siseruumides maski aga vajadusel anti külastajale mask raamatukoguhoidja poolt. Teeninduslettidele paigaldati eraldusseinad, kõigil

raamatukoguhoidjatel oli kohustus kanda kas visiiri või maski. Asutuse poolt olid töötajatele tagatud desinfitseerimisvahendid, kindad, maskid ja visiirid.

1.1.2 Teine laine (alates septembrist)

Kultuuriministeeriumist saime mitmel korral, vastavalt olukorrale riigis, raamatukogude käitumisjuhiseid, millest lähtuti töö organiseerimisel. Alates 1.juunist oli Vabariigi Valitsuse otsusega lubatud raamatukogude siseruumides lugemissaalide külastamine, teavikute laenutus ja tagastamine, avariilite kasutamine; internetiarvuti kasutamine; veebiteenuste osutamine; päringutele veebis, e-posti ja telefoni teel vastamine; väljaannete kontaktivaba laenutus ja tagastus. Kõiki neid teenuseid pakkusid ka Läänemaa raamatukogud.

Teiseks laineks oldi rohkem valmis, kogemused, teadmised vajadustest ja sellest, kuidas hoida ennast ja külastajaid, varutud oli maske, desovahendeid ja kindaid. Raamatukogud olid organiseerinud teavikute tagastamiseks kas spetsiaalse või kombineeritud tagastuskasti. Raamatukogudes kasvas koduteeninduse kasutajate arv, lugejad kasutasid aktiivselt veebikataloogidest teavikute reserveerimise ja järjekorda panemise ning laenuaja pikendamise võimalust. Keskraamatukogus kasvas hüppeliselt lugejaks registreerimine, kuigi selleks tuli veebilehelt alla laadida registreerimisleht, see täita, digiallkirjastada ja saata keskraamatukogu e-postiaadressile, misjärel raamatukogu registreeris lugeja andmebaasis, et lugeja saaks asuda teavikuid reserveerima. Samuti saatis keskraamatukogu laenutatud teavikuid pakiautomaati üle Eesti ja 20.oktoobrist oli ka teavikute kätte saamiseks Cleveroni raamatukapp.

Suvel toimusid kõikides raamatukogudes eriolukorra ajal ära jäänud üritused, koolitused ja kokkusaamised. Lääne-Nigula vallas ka raamatukogudes kinoseansid. Koroonaviiruse teise laine ajal olid Läänemaa kõik raamatukogud avatud tavalistel lahtiolekuagadel, laenutada sai ka kontaktivabalt. 24. novembrist oli Vabariigi Valitsuse otsusega raamatukogudes kohustuslik kanda maski või katta nina ja suu ja kehtis hajutatuse 2+2 reegel. Maske kandsid nii töötajad kui raamatukogu külastajad. Kellel maski kaasas ei olnud, sai tasuta maski raamatukoguhoidja käest, tagatud oli hajutus siseruumides ning desinfitseerimisvahendid külastajatele.

Koroonaviiruse teise laine ajal oli ka Läänemaal haiguskoldeid. Lääne-Nigula vallas Kullamaal tõi kogukonda haiguskolde vanadekodu, mõne nakatunu ja lähikontaktid külladesse. Siiski ei andnud see tööle nii palju tunda kui esimene laine. Tööaeg ja lahtiolekuajad ei muutunud, laenutamine oli kontaktne, lihtsalt tuli jälgida reeglitest kinnipidamist.

Rõude raamatukogus remonditi Rõude külamajas raamatukogu ruum, osteti uued riiulid, töölaud, arvuti ja printer raamatukogutöötajale.

Noarootsi raamatukogus oli neil, kel polnud soovi laenutada, võimalus jätta tagastatavad raamatud ukse taga olevasse kasti. Ära jäid kavandatud kohtumised, üritused kooli ja lasteaiaga. Noarootsi kool jäi 14. detsembrist distantsõppele.

Vormsi saart teise laine ajal lukku ei pandud. Õpilased läksid distantsõppele. Maski kandmine raamatukogus oli kohustuslik. Kuna eelarves maskide ostmiseks raha ei olnud, siis õmbles raamatukoguhoidja ise korduvkasutatavaid maske. Peale kätte desinfitseerimist sai laualt võtta tasuta maski. Kokku jagati 11 maski. „Ühekordseid“ maske ei soovitud keskkonna mõjudele mõeldes kasutada.

Lääne maakonna keskraamatukogus toimusid üritused uuesti juuni algusest kuni novembri alguseni, lasteosakonnas jutuhoonnikud kuni 12. detsembrini. Ka vabariiklikud ettevõtmised (nt HÖFF, Teadlaste Öö, kirjandustuur), milles raamatukogu traditsiooniliselt on osalenud, jäid ära. Edasi lükkus 2020. aastaks planeeritud näitus „Jaan Kross 100“. Uuemõisa haruraamatukogu asub Haapsalu kutsehariduskeskuses ja kuna koolis vähendati kontaktõpet, siis oli aasta lõpus raamatukogus väga vähe õpilasi aega veetmas.

Kontaktivaba laenutuse võimaldamiseks andis Haapsalu linnavalitsus raamatukogule lisaelarvega raha firmalt Cleveron ostmiseks, mis paigutati kultuurikeskuse hoone seina äärde raamatutagastuskapi kõrvale. Raamatukappi panevad teavikuid teenindus- ja lasteosakond. 20. oktoobrist alates oli lugejatel võimalus töötajalt ette tellitud või ise reserveeritud raamatud/ajakirjad kätte saada ööpäevaringselt ja kontaktivabalt. Selles osas töötas eriolukord raamatukogu kasuks, sest lahtiolekuajast sõltumatut teavikute kättesaamise teenust on raamatukogu soovinud pakkuda juba varem. Lugejad võtsid uue teenuse kiiresti omaks. Avamise päevast kuni aasta lõpuni kasutati kappi raamatute kättesaamiseks 124 korral. Kapil olid nii püsi- kui ühekordsed kasutajad, kes andsid palju positiivset tagasisidet. Asuküla ja Ridala haruraamatukogud said aasta lõpul raamatutagastuskastid.

Eri- ja hädaolukorra õppetund oli, et raamatukogude lahtihoidmine on võimalik. Lugejad soovisid kõige enam, et teavikuid saaks laenutada ja internetiarvuteid saaks kasutada.

E-raamatuid enamus lugejaid ei soovinud ja polnud ka huvitatud veebipõhistest üritustest, koolitustest. Raamatukoguhoidjad, kes üksinda töötavad, ei oleks leidnud ka aega veebis ettelugemisi, koolitusi, üritusi korraldada, isegi kui selleks oleks olnud tehnika ja oskused.

2021.aastal loodame riigipoolsele abile infotehnoloogilise riistvara, tarkvara soetamisel ning koolituste korraldamisel. Kultuuriministeeriumi 2020.aastal kogutud IT riistvara loetelusse lisasid Läänemaa raamatukogud, et vajavad sülearvuteid, tahvelarvuteid, kvaliteetset konverentsitehnikat, videoprojektorit ürituste/koolituste korraldamiseks kohapeal või veebis. Uute teenuste pakkumiseks printer-skänner-paljundusmasinad, fotode-videote skännerid, laminaatorid. Kontaktivabaks / ööpäevaringseks teeninduseks raamatutagastuskaste ja raamatukappi. Laenutus- ja raamatutagastusautomaadist valla/väikelinna raamatukogud veel ei unista.

2. Juhtimine

1.2 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Lääne maakonna raamatukogude võrgus muutusi ei toimunud. Lääne maakonna 3 omavalitsusel on Haapsalus maakonnaraamatukogu kolme harukoguga; Lääne-Nigula valla Raamatukogu, keskraamatukoguga Taeblas ja Vormsi saarel 1 rahvaraamatukogu.

Lääne maakonnas töötas 31.detsembri 2020.aasta seisuga 30 raamatukoguhoidjat, 19 Haapsalus, 13 maakogudes, kellest erialase kõrgharidusega 8, Raamatukoguhoidja kutsetunnistus oli 10 töötajal.

Raamatukogu nõukogud on Lääne maakonna keskraamatukogul ja Lääne-Nigula vallal. 2020.a. moodustati ühine Lääne-Nigula valla raamatukogude nõukogu, esimest korda koguneti Nõva raamatukogus. Vallavalitsuse liikmed ja raamatukogude direktorid ning haruraamatukogude töötajad osalevad nõukogus sõnaõigusega. Raamatukoguhoidjad said osaleda virtuaalsetel

raamatukogu nõukogu koosolekul. 18.06.2020 võeti vastu Lääne-Nigula Vallavolikogu määrusega Liivi raamatukogu põhimäärus.

Lahtiolekuajad muutusid raamatukogudel eriolukorra ajal alates 19.märtsist kuni 1.juunini 2020.a. ja taastati alates 1.juunist. Noarootsi raamatukogu lahtiolekuajad muudeti: E, T, N 10.00-16.30, R 10.00-15.00, Sutlepa haruraamatukogu K 14-17.

1.3 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve jooksvad kulud	Seisuga 31.12.19. €	Seisuga 31.12.20 €	Muutus %
Eelarve kokku	659,7	696,2	5,53
sh keskraamatukogu	447,93	435,90	-2,69
Personalikulu	437,95	457,99	4,58
sh keskraamatukogu	308,8	312,97	1,35
Komplekteerimiskulu	119,67	109,89	-8,17
sh KOV-lt	80,07	66,9	-16,45
sh riigilt	39,60	42,99	8,56
sh keskraamatukogu	58,19	50,20	-13,73
sh KOV-lt	32,9	21,97	-33,22
sh riigilt	25,29	28,23	11,63
Infotehnoloogiakulu	22,46	20,16	-10,24
sh keskraamatukogu	16,89	14,81	-12,32
Lääne Maakonna Keskraamatukogu RVL teenus	0,22	0,20	-9,09
Keskraamatukogu koduteenindus	0,05	0,31	520

1.4 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Lääne Maakonna Keskraamatukogu			
Projekt "Kiigeraamatukogu", rahastas ERÜ läbi projektikonkursi „Raamatukogud, muuseumid, noored“ (toetas Kultuuriministeerium)	01.06.- 01.11.2020	912,00	912,00
Eesti Kultuurkapital 7 projekti	2020	1758,80	1858,00
Europe Direct Läänemaa	28.10.2020	600,00	600,00
Lääne-Nigula 5 raamatukogu: Eesti Kultuurkapitali projekt	2020	800,00	1200,00

Lääne-Nigula valla raamatukogudes toimusid Eesti Kultuurkapitali toetusel kohtumised Eesti kirjanike ja lektoritega. Projekti eesmärgiks oli igakülselt toetada lugemiskultuuri, muuta mitmekesisemaks kultuurielu maal, tugevdada maaraamatukogude rolli inimeste kokkusaamise kohana. Projekti käigus tegid raamatukogud koostööd valla koolidega.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu korraldas tänu toetusprogrammide finantseeringule 2020.aastal eesti kirjandust tutvustavaid kirjanduslikke sündmusi 85 korral, kus osales kokku 1658 huvilist. ERÜ projektikonkursi „Raamatukogud-muuseumid-noored“ osalenud "Kiigeraamatukogu" projekti eesmärk oli tutvustada lastekirjandust põneval moel, koostada rändnäitus fotolavastustest. Lapsed tutvusid uue nurga alt lastekirjandusega, said intensiivse kogemuse lavastamise ning pildistamise protsessist. Projekti koostööpartneriteks olid Haapsalu Noortekeskus, MTÜ Liigub ja Loob ja OÜ Verol.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Vallaraamatukogudes töötajate vahetusi ei olnud. Raamatukogud olid töötaja puhkuse ajal suletud, Kullamaa, Liivi, Rõude võtsid korralise puhkuse mitmes jaos, et raamatukogu ei oleks liiga pikalt suletud, Noarootsi raamatukogus on puhkuse ajaks asendaja, et raamatukogu oleks üks kord nädalas avatud. Aasta lõpul oli enamus Lääne-Nigula valla raamatukogusid suletud töötaja puhkuse tõttu.

Lääne maakonna keskraamatukogu Uuemõisa raamatukogu peaspetsialist lahkus töölt septembris. Oktoobris siirdus pensionile lugemissaali bibliograaf. Bibliograafi ametikohale liikus lugemissaali raamatukoguhoidja. Teenindusosakonna lugemissaali raamatukoguhoidja ametikohal hakkas tööle eriharidusega noor raamatukoguhoidja.

K.Kumberg osales E.Enno nimelise omaloomingukonkursi žüriis ja Haapsalu linnavalitsuse haridus- ja kultuuritegijate aunimetuse või haridus- ja kultuuripreemia määramise komisjonis. I. Sepp ja J.Kõuts osalesid Haapsalu SA Läänemaa kultuurinõukojas. J.Kõuts Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupi töös. K.Brant osales ANDRAS töös, I.Sepp oli programmi Urram töögrupi liige.

Aprillis 2020 lahkus igaveseks Haapsalu raamatukoguhoidja, lasteosakonna kauaaegne juht Kristi Alaküla.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Lisa 1

28. veebr. ERÜ Aasta- ja kõnekoosolek "Digikultuur ja lugemine". Läänemaalt osales 3 töötajat Covid-19 tingitud eriolukord riigis katkestas planeeritud koolitused. ERÜ maaraamatukogude sektsiooni laager toimus suve lõpul Saaremaal, 12.–14. augustil Läänemaalt osalesid Ridala ja Vormsi raamatukoguhoidjad.

Raamatukogupäevade „Kohtume raamatukogus“ avamisel 20. oktoobril Rahvusraamatukogus osaleti veebi vahendusel. Veebis toimunud mälumängul sai Haapsalu võistkond 4. koha.

Raamatukoguhoidjate üle-eestilisest infootsingu võistlusest võttis osa keskraamatukogu bibliograaf.

30. oktoobril XX maaraamatukoguhoidja päeval Tarvastus osalesid Läänemaa parim maaraamatukoguhoidja Ene Rand Vormsi raamatukogust ja Haapsalust kolm töötajat.

Erialase pädevuse tõstmiseks osaleti mitmetel veebikoolitustel:

Rahvusraamatukogu veebikoolitusel „Vanemaealiste digimentorlus“ osales Läänemaalt 2 töötajat.

TallTehi ja Rahvusraamatukogu Teenusedisaini konverents 2020: avaliku ruumi disain inimkeskseks“ osales Haapsalust 2 töötajat.

Rahvusraamatukogu juhtimiskoolitusel rahvaraamatukogude juhtidele „Juhtmeeskonna tugevdamine“ osales Haapsalust 2 töötajat.

Tallinna keskraamatukogu korraldatud „Interaktiivsed raamatukogutunnid ja harivad online-mängud Sinu raamatukogus“ osales Haapsalust 4 töötajat.

Tartu algupärase lastekirjanduse päeval osales Haapsalust 4 töötajat.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse seminaril "Laps Kirjanduses 8" osales Haapsalust 4 töötajat.

Aleksander Sibulale pühendatud erialapäeva vestlusringidega „Raamatud on ohtlikud?“ ja "Kohustuslik kirjandus on halb?" osalesid Haapsalust 4 töötajat.

ERÜ Uue Mõtte Töörühma mõttetalgudutel “Raamatukogu ruum kui teenus” osales 4 töötajat.

ERÜ noorteklubi koolitusel „Enesejuhtimine ja hea vorm töös“ osales Haapsalust 2 töötajat.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse koolitusel „Lugemisisu” osales Haapsalust 1, Vormsilt 1 ja Lääne-Nigula vallast 3 töötajat.

Projekti „Avatud mänguväljad“ loovkirjutamise koolitusel ning kommunikatsiooni ja meedia koolitusel osales Haapsalust 1 töötaja.

MTÜ Eesti Abi- ja Teraapiakoerte Ühingu Lugemiskoera tiimikoolitusel osales Haapsalust 4 töötajat.

Rahvusraamatukogu „Veebilehe tegemine Weebly tarkvara baasil“ osales Martna raamatukoguhoidja.

Samuti osaleti mitmetel koosolekutel ja nõupidamistel erinevates veebikeskkondades.

Maakonna raamatukoguhoidjad arvasid, et veebis toimuv koolitus on hea, kuna osaleda saab väga palju inimesi. Samas toimusid veebikoolitused/ üritused üheaegselt ja tuli teha valikuid. Ka toodi välja, et tehnilised võimalused on raamatukogudes väga erinevad: lauaarvutid, millel puuduvad kaamera ja mikrofoni, kodukontoris olles ei ole töötajatel sülearvutit või kiiret interneti.

Osalemine koolitustel kohapeal:

Rahvakultuuri Keskuse Jutukooli seminaril "Marjakobarast Unenäorongini" osales Haapsalust 1 töötaja.

Lastekirjanduse aastakoosolekul Eesti Lastekirjanduse Keskuses osales Haapsalust 4 töötajat.

XVII üleriigilisel lasteraamatukoguhoidjate päeval Viimsi Raamatukogus osales Haapsalust 4 töötajat.

Ilon Wiklandi kohvernäituse "Pikk-pikk teekond" esitlusel Eesti Lastekirjanduse Keskuses osales Haapsalust 2 töötajat.

ERÜ arenguseminaril „21. sajandi raamatukogu“ osales Haapsalust 1 töötaja.

Programmi RIKS uuenduste ja võimaluste seminaril osales Lääne-Nigula vallast 5 töötajat.

Läänemaa tööandjate seminaril „Vaimne tervis tööelus“ osales Haapsalust 1 töötaja.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Täiendkoolitusi kõigile raamatukogutöötajatele toimus 3 korral keskraamatukogus kohapeal, planeeritud oli veel 1 koolitus, mis jäi Covid-19 tingitud piirangute tõttu ära, sest koolitajad ei saanud teha neid veebikoolitusena, samuti jäi ära õppereis Soome, Oodisse.

12.märtsi koolituse teemad olid lisaks erialateemadel arutelule EKI ametikirja koolitus ja Jaak Urmeti kirjandusloeng. 14.septembri koolituse teemad olid Mälutreeningu koolitus, Made Luiga kirjandusloeng ja Eesti rahvajutuaastast kõneles Piret Päär. 28.oktoobri loengute teema Euroopa kirjandus. Mitmed vallaraamatukoguhoidjad osalesid luuletaja Ernst Enno konverentsil 8.juulil.

Kokku oli koolitustel 77 osalejat. 2020.aastal oli õpipäevade ülesanne täiendada teadmisi kirjanduses, et paremini soovitada lugejatele väärtkirjandust ning toetada raamatukogutöötajate enesearengut.

Tabel 4

Koolituse aeg a. 2020	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht /kestus	Raamatukoguhoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/ Koolituseks kulutatud summa
12. märts	EKI „Ametikiri“, Eesti vanem kirjandus	EKI S.Mäearu Kirjandusteadlane J. Urmet	6 ak	25/ 3	140,00
14. sept.	„Milleks meile mälutreening ? „Kirjutamine ja kirjandus“ Rahvajutuaastast	Anu Vahter (mälutreeneri koolitusega) Made Luiga, kirjanikunimi Mudlum. Piret Päär	6 ak	24/ 3	631,00
28. okt.	Kirjandus ja Euroopa	Kai Aareleid, ajakirjanikud Juhan Hepner ja Joonas Hellerma	6 ak	28/ 3	152,00

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: LISA 2

Avalikud esinemised toimusid lastekirjanduse teemadel: K. Kumberg pidas lastekirjanduse teemadel 6 ettekannet kokku 218 kuulajale, J. Kõuts tegi lasteteeninduse teemal ühe ettekande 70 kuulajale. Lisaks kõneles K. Kumberg Vikerraadios „Helikaja“ saates raadiotest lastekirjanduses, intervjuu ERRi Aktuaalse Kaamera kultuuriuudiste jaoks seoses Ilon Wiklandi juubelinäituse avamisega. J. Kõuts rääkis 7 minutit Kärt Tamme Pereraadio hommikuprogrammis laste lugemise teemal.

2.4.4 Erialahariduse omandamine.

Lääne maakonnast osalesid Rahvusraamatukogu kutsekoolitusel keskraamatukogu lasteosakonna töötaja, Lääne-Nigula valla Nõva ja Rõude raamatukoguhoidjad.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

President K. Kaljulaid määras lasteraamatukogu bibliograafile Krista Kumbergile Valgetähe V klassi teenetemärgi. Ajalehes põhjalik intervjuu K. Kumbergiga, kes pälvis presidendi teenetemärgi ja Andres Ammase fondi stipendiumi.

ERÜ Aasta maaraamatukoguhoidja 2020 Läänemaa nominent Ene Rand Vormsilt.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

LISA 3

Lääne-Nigula valla Kullamaa haruraamatukogu sai kätte uued riiulid, mis telliti 2019.a. lõpus: lugemissaali ajakirjanduse riiul ja näituseriiul, lastetuppa kast-riiul pildiraamatute tarbeks ja raamatufondi korrastamiseks Tallinna keskraamatukogust 30 kasutatud liigieraldajat. Rõude haruraamatukogu ruumid remonditi, sest vald remontis Rõude külamaja, kus raamatukogu asub. Raamatukogu sai uued riiulid, uue töölauda, tööarvuti ja printeri.

Noarootsi haruraamatukogus on 2021. a. planeeritud valla- ja kultuurimaja (raamatukogu asukoht) küttekehade uuendamine.

Vormsi raamatukogus 2019.a. teostatud valgusauditi käigus tuvastati, et raamatukogu on alavalgustatud, eriti raamaturiiulite vahed. 2020. aastal paigaldati lakke 5 uut kaasaegset led-valgustit.

Lääne maakonna keskraamatukogu ostis lugejate kontaktivabaks teenindamiseks firmalt Cleveron nn raamatukapi ja Asuküla ning Ridala haruraamatukogudele raamatutagastuskastid. Ostis juurde võõtkoodilugereid. Ajal, mil Haapsalus olid raamatukogud lugejatele laenutustegevuseks suletud, said lasteosakonna majas töötajad lihvida ja lakkida köögi põrandad.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Juurdepääs on tagatud Lääne-Nigula valla Taebla, Kullamaa, Martna, Noarootsi, Rõude, Sutlepa, Nõva raamatukogudes ja Vormsi valla raamatukogus. Vormsi raamatukogu asub Vormsi Lasteaed-Põhikooli hoone esimesel korrusel ja hoonel on vajadusel paigaldatav kaldtee.

Juurdepäasu ei ole Lääne-Nigula valla Liivi, Palivere ja Risti raamatukogudes. Siiani ei ole seda ka keegi vajanud. Ajutise liikumispuudega inimesele on pakutud koduteenust. Oru raamatukogu saab juurdepäasu, sest Oru põhikooli hoonet remonditakse.

Lääne maakonna keskraamatukogul on juurdepääs olemas kultuurikeskuse hoone I korruse kojulaenutussaali ja 2.korruse lugemissaali, kuid mitte kojulaenutussaali vahelaele ja lasteosakonna hoones 2.korrusele. Juurdepääs on Uuemõisa haruraamatukogul. Asuküla (asub seltsimajas) ja Ridala (asub põhikooli majas) juurdepääs puudub.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Lääne-Nigula vallas korraldab vallavalitsus arvutite hanget ja raamatukogude arvutid vahetatakse uute vastu välja uue hankega.

Lääne maakonna keskraamatukogus on kõigis raamatukogudes töötajate töökohaarvutid soetatud kasutusrendiga aastani 2022 ja avalikud arvutid kuni aastani 2021.

Kahjuks ei ole omavalitsustel rahalist võimekust varustada raamatukogusid uute IT vahenditega, millega pakkuda kas uusi teenuseid või läbi viia veebikoolitusi, -üritusi jne.

Kultuuriministeriumi kogutud IT riistvara loetelusse lisasid Läänemaa raamatukogud, et vajavad sülearvuteid, tahvelarvuteid, kvaliteetset konverentsitehnikat, videoprojektorit ürituste/koolituste korraldamiseks kohapeal või veebis. Uute teenuste pakkumiseks printer-skänner-paljundusmasinad, fotode-videote skännerid, laminaatorid. Kontaktivabaks / ööpäevaringseks teeninduseks raamatutagastuskaste ja raamatukappi. Laenutus- ja raamatutagastusautomaadist valla/väikelinna raamatukogud veel ei unista.

3. Kogud, komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Lääne Maakonna Keskraamatukogu komplekteeris Lääne maakonna rahvaraamatukogudele 2020.aastal kokku teavikuid summas 109926,00 eurot, mille eest osteti raamatuid, auviseid jt kokku 2288 nimetust 7127 eksemplariga. Raamatukogud komplekteerisid perioodikat kokku summas 19512,00 eurot.

Kultuuriministeriumi toetus 2020.aastal oli teavikute ostusummast 37,4%. Väärtkirjandust osteti kokku 15926,82 euro eest. Kultuuriperioodika arved maksti välja omavalitsuste eelarvest. Lääne maakonda osteti 2020.aastal lisaeelarvega eraldatud 4838,00 euro eest rohkem väärtkirjanduse eksemplare.

Maakonnaraamatukogu komplekteerimisosakond töötles teavikud raamatukogunduslikult, kandis teavikukirjed programmi Urram, et kogude komplekteerimise finantsarvestust ja statistikat pidada, sh. Lääne-Nigula valla RIKS raamatukogude kohta. RIKSi programmi lisasid need raamatukogud teavikukirjed ise, et teostada elektroonilist laenutustegevust.

Teavikute toetust kasutati 2020.aastal vastavalt kultuuriministri 09.01.2015.a. määruse nr 1 nõuetele. Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord näeb ette, et vähemalt 30% riigi dotatsioonist tuleb kasutada eesti keele ja kultuuri seisukohast oluliste teavikute soetamiseks. Igal aastal ilmub teatud hulk teavikuid, mida oleks lubamatu raamatukogudele komplekteerimata jätta.

Alljärgnev tabel näitab riigieelarvelise toetuse kasutamist Lääne maakonna raamatukogudes:

Raamatukogu	Dotatsiooni kasutamise %	
	2019.a.	2020.a.
Lääne Maakonna KRK	27,2 %	23,2%
Uuemõisa raamatukogu	24,6%	30,3%
Ridala	55,9%	35,2%
Asuküla	63,1%	32,4%
Lääne Maakonna Keskraamatukogu keskmine		30,3%
Lääne Nigula valla raamatukogu	58%	42,7%
Kullamaa	70,5 %	65,1%
Liivi	98, 1%	100%
Palivere	55,8 %	44,1%
Oru	59,6 %	46,8%
Risti	56,2 %	47,5%
Nõva	89,1 %	71,5%
Martna	51,8 %	44,1%
Rõude	33,1 %	12,3%
Noarootsi	92,9 %	77,4%
Sutlepa	40,4 %	5,8%
Vormsi raamatukogu	85,8 %	74,1%
Maaraamatukogude keskmine		56,9%

Maaraamatukogud, mille teeninduspiirkonna elanike arv on väike, saavad riigilt vastavalt väiksema summa teavikute ostuks ning suur osa dotatsioonist (60–80%) kulub väärtkirjanduse ostudele. Suurema elanikkonnaga piirkondades on raamatukogudele eraldatud dotatsioon suurem ning neis kulub kõige olulisemate teavikute ostmiseks 40–60% eraldusest.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Suurimaks tarnepartneriks komplekteerimisel oli Rahva Raamat AS. Haapsalus kohapeal tehakse valikuid Apollo raamatukaupluses, kust leiab ka järelkomplekteerimiseks vajalikke teavikuid. Hea koostöö on jätkuvalt kirjastusega Varrak. Venekeelseid raamatuid vahendab Sinonimi AS.

Lääne maakonna rahvaraamatukogude teavikute komplekteerimise eelarve oli kokku -8% võrra väiksem 2019.a. võrreldes. Lääne-Nigula valla raamatukogude raamatuostu eelarve vähenes -3,4% võrra 2019.a. võrreldes aga Vormsi raamatukogul suurenes 9% võrra 2019.a. võrreldes. Lääne maakonna keskraamatukogul vähenes -13,7% võrra 2019.a. võrreldes.

Lääne maakonna keskraamatukogule koos harukogudega osteti 2020. aastal 3183 eksemplari uusi raamatuid 2793 nimetusega. Raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 10,89€ (2019. aastal 12,06€). Kirjastuste sooduskampaaniad võivad raamatute hinna alla viia kuni 80%. Järelkomplekteerimise peamine allikas kadunud ja komplekteerimata jäänud raamatute ostmiseks on teenindusosakonna juhataja järjepidev raamatute otsimine Raamatuvahetuse veebikeskkonnas.

Lääne maakonna keskraamatukogu teenindusosakonna kogudesse lisandus 2020-ndal uusi teavikuid 1588 eksemplari, 2019.a. 1683 eksemplari. Uusi nimetusi saabus 1457 (2019.a 1676). Teenindusosakonda muretseti 88 ingliskeelset kaasaegsemat raamatut. Valikul arvestati autori populaarsust eestikeelse tõlkeraamatu põhjal, nt. J. Moyes, P. Hawkins, J. Green jt. Raamatuvahetusest saadi 44 raamatut, 38 annetati ja 6 osteti.

Lasteosakonda osteti uusi nimetusi 490, (2019. a. 523) ja uusi eksemplare osteti 797, 2019. aastal 821 eksemplari. Ostude vähenemist põhjendab Lugemisisu projektis osalemine, tänu millele saabus annetusega ligi nelikümmend uut lasteraamatut. Lasteraamatukokku saabunud teavikutest on 62% ostetud rohkem kui ühes eksemplaris. 2019. aastal sama näitaja 64%. 2020. aastal maaraamatukogudesse saabunud uutest teavikutest hõlmas ilu- ja lastekirjandus 81%, 2019-l oli sama näitaja 74%.

Maakonna keskraamatukogu kogudes ilu- ja lastekirjanduse osakaal suurenenud. Kui 2019. aastal oli see 60%, siis 2020. aastal keskmiselt 75%.

Annetusena lisandus Lääne maakonna raamatukogudesse kokku 951 teavikut, sh maakonna keskraamatukokku 664 teavikut. Maaraamatukogudesse jõuavad annetused peamiselt keskraamatukogu vahendusel, aga üha rohkem on eraisikuid, kes soovivad kodukoha raamatukogule enda kirjutatud raamatuid kinkida.

E-raamatuid Lääne maakonna raamatukogudele ei ostetud. Koroonakriisi ajal avas Tallinna Keskraamatukogu oma e-raamatute laenutuskeskkonna ELLU kõigile kasutajatele üle Eesti. ELLU e-keskkonda kasutas 14.04.2020 seisuga 79 Läänemaal elavat inimest.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Lääne maakonna raamatukogudesse telliti 2020.aastaks perioodikat 19511,59€ eest: 298 aastakäiku ajakirju, 101 aastakäiku ajalehti. Annetati 27 aastakäiku ajakirju, 10 nimetust ajalehti.

Digiõigus oli lisaks paberväljaandele ajakirjale Juridica ja ajalehele Äripäev, kuid lugejad ei ole neid kasutanud.

Peamised perioodika vahendajad KE Ajakirjanduse OÜ ja Ekspresmeedia. Eriti hea koostööpartner on KE Ajakirjanduse OÜ, kes muretseb kiiresti saamata jäänud numbrid, teavitab ajakirjade ilmumise lõpetamisest, informeerib tasaarveldustest.

Ajakirju kustutati 134 aastakäiku (2019.a. 65 aastakäiku).

3.1.3 Auviste komplekteerimine.

Maakonna raamatukogudes on arvel 2508 auvist. Raamatukogudes võeti annetusega arvele 75 auvist, maha kanti 39.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Inventuur viidi vallaraamatukogudes läbi 2019.aastal. Noarootsi lõpetas inventuuri 2020.aastal.

Maha kanti maakonnas aegunud, liigseid ja lugejate poolt kaotatud raamatuid 15845. Ajakirju kustutati 90 aastakäiku. Auviseid kanti maha 39.

Lääne maakonna keskraamatukogus oli inventuur 2020.aastal. Teenindusosakonna kogudest kustutati 863 (teadmata kadunud) teavikut, neist 86 venekeelset. Kadunud raamatute hulgas paistis silma fantaasiakirjanduse suur osakaal. Lisaks inventuurile puhastati kogusid jätkuvalt

ka aegunud ja liigsetest eksemplaridest, kokku kustutati 3872 teavikut (neist 3633 teenindusosakonnas). Statistikas ületas kustutatud teavikute arv juurdetuleku, nii et kogude suurus vähenes võrreldes 2019.aastaga 739 arvestusüksuse võrra. Lasteosakonnas kanti maha 239 kadunud eksemplari.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Raamatukogu põhiteenused olid teavikute, ajalehtede ja ajakirjade kohal- ja kojulaenus, päringutele vastamine, lugejakoolitus, arvuti kasutamine, printimine, raamatukogude vaheline laenus (RVL), raamatuürituste, näituste ja väljapanekute korraldamine, koduteenindus, Cleveroni raamatukapi ja pakiautomaati saatmise teenused. Teavikute otsinguid sai teha veebist lugeja.ee ja Riksweb. Kõiki neid teenuseid pakkusid Läänemaa raamatukogud 1.01. – 15.03 ja alates 1.06 – 31.12.2020.a.

Märtsi keskel kuulutati riigis välja eriolukord COVID-19 viiruse tõkestamiseks, loomulikult mõjutas see ka raamatukogude tegevust. Tuli ära jätta planeeritud üritusi ja muuta raamatukoguteenuste pakkumist. Läänemaa raamatukogud olid eriolukorra ajal kontaktivabaks laenutuseks avatud lühendatud tööajaga ja pakkusid kontaktivaba laenutust, tagastamisvõimalust kas raamatukogusse või tagastuskasti, laenuaja pikendamist, vastati küsimustele ja päringutele telefoni ja e-posti teel.

Lääne maakonna keskraamatukogu koos harukogudega oli lugejatele välja laenutamise keeluga 40 tööpäeva (19.03 – 10.05), kuid pakkus teavikute tagastamisvõimalust tagastuskasti, laenuaja pikendamist, vastati küsimustele ja päringutele telefoni ja e-posti teel, võimaldati tellida tekstidest koopiad e-posti, kasutada raamatukogumajade ümber olevat vabawifit. Raamatukogu veebilehel ja sotsiaalmeedias reklaamisime e-keskkondadest e-raamatute lugemist, ettelugemiste kuulamist/vaatamist, lastele korraldasime Facebookis ühe raamatu ettelugemise, mida hiljem jätkas kirjanik Koffi perekond. Kontaktivaba laenutust pakuti ajavahemikul 16.-18.märts (3 tööpäeva) ja 11. – 29.maini (15 tööpäeva). 1.juunist said lugejad kasutada kõiki teenuseid. Keskraamatukogu paigaldas oktoobris keskraamatukogu peamaja juurde Cleveroni raamatukapi. Raamatukapi kasutamise teenust pakkus keskraamatukogu kojulaenus ja lugemissaal (Posti 3) ning lasteosakond (Wiedemanni 11). Teenus on lugejale tasuta. Lugeja saab laenutatud teavikud (raamatud/ajakirjad) kätte raamatukapist, mis asub aadressil Posti 3, Haapsalus24/7. Samas asub ka raamatutagastuskast. Raamatutagastuskastid osteti aasta lõpus ka Asuküla ja Ridala haruraamatukogule, Uuemõisa haruraamatukogus oli olemas. 2020.aastal suurenes koduteenindust soovivate lugejate arv, raamatute saatmine üle Eesti pakiautomaatidesse ja e-raamatute laenutamine Tallinna keskraamatukogu ELLU keskkonnast.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Kõik Läänemaa raamatukogud olid lugejatele sissepääsuks suletud riigis kehtinud eriolukorra ajal 16.märtsist kuni 31.maini. Seega arvutikasutamise võimalust kusagil pakkuda ei saanud.

Maakonna raamatukogudes on avalikuks kasutamiseks 31 arvutit, sh keskraamatukogus 16 arvutit ja vaba WIFI kasutamise võimalus.

Lääne maakonna keskraamatukogus kasutati avalikke internetiarvuteid 3668 korral. Kõige rohkem tundsid eriolukorras raamatukogude sulgemisel avalike arvutite järele vajadust kodukontorit pidavad külastajad ja inimesed, kes olid harjunud raamatukogus tegema panga- ja teisi e-teenuste toiminguid. Kahjuks ei olnud võimalik raamatukoguruumidesse külastajaid

sisse lasta, oli võimalik kasutada õues levivat vabawifit. Lapsed kasutasid 686 korral, näiteks detsembris 409 korral, märtsis kui eriolukord välja kuulutati, 150 korral. Laste avalike arvutite kasutamine on aastaga vähenenud 31%. Vähenemise peamiste põhjustena võib välja tuua pea kaks kuud puudunud külustusvõimalust kevadel, Haapsalu algkooli õpilaste raamatukogust palju kaugemale kolimist ja internetiühendusega nutiseadmete laialdast levikut. Raamatukogu WiFi-t kasutati aktiivselt oma nutiseadmetes ja sülearvutites.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Tabel 5

Raamatukogud	Lugejad 2019 Lugejad, kes on laenutanud rohkem, kui üks kord	Lugejad 2020 Lugejad, kes on laenutanud rohkem, kui üks kord	Muutus (+-)
Läänemaa	5892	5706	-186
Sh Haapsalu	3949	3897	- 52
Sh Haapsalu ilma haruraamatukogudeta	3346	3238	-108

Raamatu- kogu	Külastused 2019	Külastused 2020	Muutus (+-)	Virtuaal- külastused 2019	Virtuaal- külastused 2020	Muutus (+-)
Lääne maakond	111334	92342	-18992	25526	49153	+23627
Sh Haapsalu	99515	65683	-33832	23646	43615	+19969
Sh Haapsalu harukogudeta	60236	50609	-9627	13030	37782	+24752

Raamatukogu	Laenutused 2019	Laenutused 2020	Muutus (+-)	Päringud 2019	Päringud 2020	Muutus (+-)
Lääne maakond	164072	154501	-9571	2796	2398	-398
Sh Haapsalu	125743	115756	-9987	2546	2203	-343
Haapsalu harukogudeta	96980	88986	-7994	1911	1723	-188

Tabelis kokku koju- ja kohallaenutused.

Lääne maakonnas oli 2020.a. kokku 20708 elanikku (345 elanikku vähem, kui 2019.a.), neist oli raamatukogude kasutajaid 6414 (336 kasutajat vähem, kui 2019.a.). Kasutajate koguarvust

oli lapsi 1967 ehk 30,7%. 2020.aastal kasutas 32% elanikest raamatukogude koju laenutamise teenust.

2020.aastal laenutas üks lugeja aasta jooksul keskmiselt 24 teavikut ja külastas raamatukogu aastas keskmiselt 14 korda.

Ilu- ja lastekirjanduse laenutused moodustasid laenutuste koguarvust 65,7%. Jätakuvalt loetakse väga palju krimikirjandust, eelistatud on Põhjamaade autorid ja populaarne Petrone „Minu ...“ sari.

Lääne-Nigula valla Liivi raamatukogus oli ilu- ja lastekirjanduse kõrval huvi nii ajaloo kui geograafia vastu. Nädalapäevadest oli suurima laenutuste arvuga laupäev, järgnes teisipäev. Enim laenutasid pensionärid, õpilased ja töötajad. Laenutuste edetabelit juhtis Owensi „Kus laulavad langustid“, Tiksi „Krimmi vang“, Uustulndi „Avameri“, Raud, Piret „Verihurmade aed“. Perioodikat laenutati laenutuste koguarvust 27,1%.

Maaraamatukogude ajakirjade laenutuste edetabelis olid Maakodu, Pere ja Kodu, Eesti Loodus, Tiiu, Eesti Ajalugu, Imeline Ajalugu.

Vormsi saare raamatukogus lisandus 16 uut lugejat, 8 esimese ja 8 teise „koroonalaine“ ajal. Väga hea kasv nii väikese koha kohta ja arvestades eriolukorda riigis.

Üks teema on raamatute vähesus, teine, et ei loeta nii palju väätkirjandust, vaid soovitakse „midagi lihtsamat“. RVL väga olukorda ei lahenda, sest soovitakse kiiresti uusi raamatuid. Keskraamatukogus on järjekorraraamatuid ca 100-115 nimetust. Lugejad lisavad ennast järjest enam järjekorda, et vältida asjatut käimist soovitud raamatu saamiseks. Kõige pikema järjekorraga oli O. Osolini Minu esimene elu - 23 inimest (kogus 3 eksemplari). Populaarsemad; „Kus laulavad langustid“, „Raivo Järvi. Kõike muud kui kukupai“, „Verihurmade aed“. Eesti autoritest loeti hästi Urve Tinnuri, Eha Veemi, Eet Tuule, Marje Ernitsa raamatuid. Põhjamaade romaani sõpradele ilmus ainult üks raamat. Hästi loetakse sarja Moodne aeg. Ajaloo loetumad raamatud olid V. Pool Konstantin Päts. Vang nr 12 ja V. Pool Minu elu ja teenistus KGB-s. Teenindusosakonda muretseti 88 ingliskeelset kaasaegsemat raamatut. Valikul arvestati autori populaarsust eestikeelse tõlkeramatute põhjal, nt. J. Moyes, P. Hawkins, J. Green jt. Raamatuvahetusest saadi 44 raamatut, 38 annetati ja 6 osteti. Laenutuste arvu kasvu on teinud aiandus-põllumajandus 931 (2019.a.võrreldes +88) ja loodusteadused 1947 (2019.a. võrreldes +53) laenutusega. Tõenäoliselt on seos eriolukorra tõttu tekkinud inimeste suurem seotus kodu, aia ja loodusega. Perioodikat laenutati meelsasti koju, vanemaid numbreid aastakäikude kaupa. Kokku oli 2045 perioodika laenutust (2019.a. 2203). Laenutuste koguarvust moodustab see 2,61%, (2019.a. 2,27%). Perioodika laenutuste edetabelis esikohal endiselt Kroonika 184 laenutusega, järgnevad Naisteleht 125 ja Burda Style 98, Eesti Naine 85 ja Kodukiri 80 laenutusega. Meeste lemmikud on Imeline Ajalugu, Imeline Teadus, Tehnikamaailm, TM Kodu & Ehitus. Venekeelne lugeja eelistab ajakirju Караван Историй, Домашний Очаг ja Здоровье. Venekeeles lugevate lugejate arv vähenes.

20. oktoobril avati Haapsalu linna pea ja ajakirjanike osavõtul Cleveroni firma raamatukapp. Teenus on lugejale tasuta. Tutvustav artikkel ilmus Lääne Elus ja lõik uudisega ETV Kultuuriuudistes. Raamatukapp esitati Läänemaa vedur 2020 tiitli kandidaadiks. Raamatukapi teenusega kasvas lugejate huvi kasutada iseseisvat otsingut ja reserveerimist lugeja.ee Iseteeninduses, mitmed lugejad palusid sisse logimiseks teha paroolid. Ka kasvas elektrooniliselt lugejaks registreerunute arv. Tasulist teenust raamatute saatmiseks üle Eesti Omniva pakiautomaatidesse kasutati vaid kahel korral. Ilmselt on kasutajad hinnatundlikud.

Keskraamatukogu avas detsembris lugejatele keldris asuv raamatuhoidla, kus raamatukoguhoidjat pidevalt kohal ei ole. Ruumipuuduse tõttu on hoidlasse paigutatud järjest suurem ja uuem osa fondist, mida lugeja ei näe ega ilma konkreetse raamatu soovita ei kasuta.

Keskraamatukogu raamatulaenutuspunktis sotsiaalajas on 15-20 püsilaenutajat, kellele sobib lähedus kodule, väike kogu, kiiresti vahetuvad raamatud ja perioodika valik. Oluline on raamatulaenutuspunkt ka suhtlemiskohana. Põhilised laenutajad on ümbruskonnast ja raskendatud liikumisega, lisaks kolm hoolekandeesutuse elanikku. Raamatulaenutuspunkti töötaja vahetab võimalust mööda raamatuvalikut, lisades ka uusi.

Infopäringud

Läänemaal registreeriti infopäringuid 2398, sh keskraamatukogus koos haruraamatukogudega 2203. Maaraamatukogude näiteid huvitavamatest teemapäringutest: maailma esimesed keeled, eesti peremärgid, Koluvere ja Vaikna sillad, sõjaväe auastmed NSVL-s.

Infopäringute arv keskraamatukogus oli 1723. Kasvas päringute osa, kus tuntakse huvi pereliikmete, sugulaste ja sugupuude vastu, samuti kodulooliste teemadega seotud infootsingud. Päringute käigus tutvustati lugejatele individuaalkoolitustel andmebaase nagu Digar, Etera, MUIS, Europeana. Näited huvitavamatest päringutest: Võrumaal asuvate Väimela kiriku varemete kohta, Paide-Mäo lähedal põllul olev mälestusmärk - püstitatud Liivi sõja ajal Ivan Julma timukale Maljuta Skuratovile, Kasari sild ja olukord enne silda, lodjaga vedu (vastused Digar, Fotis, Muis.ee). Ridala haruraamatukogus registreeriti 234 päringut. Enamus päringuid oli Ridala põhikooli õpilastelt referaatide ja loovtööde jaoks (sport, fotograafia, Läänemaa kalandus jne). ja täiskasvanute päringud olid Haapsalu kutsehariduskeskuses õppijatelt (vana mööbli restaureerimine, puiduliigid, puidust abihooned, hoonete biokahjustused jms).

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Lääne maakond	0	7	0	518	0	20 600
Sh keskk	0	7	0	518	0	20 600

*kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Lääne maakonna keskraamatukogu lasteosakond viis *Facebook Live*'i keskkonnas läbi 6 Jutuhommikut (neist 5 jutuhommikut sisustas perekond Koff) ja ühe koolivaheaja ürituse - pealkirjaluule võistluse lõpetamine ja eesti rahvajutuaasta raamatu "Tark mees taskus" tutvustus. Kaks virtuaalkoolitust – Digari kaudu laste ja noorteraamatute lugemise ja lugeja.ee kaudu leidmise ja tellimise kohta Facebook Live ja Iloni kohvernäituse "Pikk-pikk teekond" tund Haapsalu Põhikooli 4B klassile *Zoom*-keskkonnas).

Raamatukogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Lääne maakond	0	2	0	81	0	0
Sh keskraamatukogu	0	2	0	81	0	0

*kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Raamatu- kogu	Virtuaalnäituste arv 2019	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2019	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020
Lääne maakond	0	1	0	1817
Sh keskk	0	1	0	1817

4.3 RVL teenindus

Lääne maakonna keskraamatukogu teenindusosakonna RVL laenutuste arv välja oli 1339 (2019.a. 2442) ja sisse 238 (2019.a. 208) neist 48 raamatut telliti väljaspool Urrami-keskkonda. Esmakordselt tellisid Haapsalu raamatukogust raamatuid Padise, Klooga ja Kose raamatukogu. Kõige tihedam raamatute vahetus toimus Uuemõisa ja Asuküla haruraamatukogudega. RVL laenutuste arvu teeb suureks korduv pikendamine.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

Märtsi keskel kuulutati riigis välja eriolukord Covid-19 viiruse tõkestamiseks, loomulikult mõjutas see ka lasteraamatukogude tegevust. Avalikud asutused pidid vältima laste kogunemist, ära tuli jätta üritusi. Külastuste arv vähenes, laenutuste arv jäi samaks.

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Maaraamatukogud on lastekirjanduse kogudega üldiselt rahul. Mõnel kogul küll puudusid Suvelugemise mõned raamatud. Vormsil nt aitasid neid komplekteerida laste lugemisest huvitatud lapsevanemad. Kirjanik I.Koff kinkis Vormsile oma uusi raamatuid, tänutäheks „hooandmise“ eest.

Keskraamatukogu lasteosakonda lisandus 1096 (2019.a. võrreldes +164) arvestusüksust, neist 287 (2019.a. võrreldes +194) (so 26%) annetustena. 35 eksemplari uuemat lastekirjandust saadi annetuseks Eesti Lastekirjanduse Keskuselt seoses projektiga Lugemisisu. Osteti 795 raamatut, mida on 23 (2,8%) võrra vähem, kui eelneval aastal.

Noortekirjandust komplekteeris teenindusosakond, kuna üks lugejate sihtgrupp on põhikooli, gümnaasiumi ja Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilased. Aga noorteromaane loevad ka täiskasvanud, fantaasiaromaanid on sageli noorte- ja täiskasvanute kirjanduse piirimal. Võimalusel muretseti Raamatuvahetus.ee keskkonnast üksikuid loetavamaid lasteraamatuid, nt. Hirmsa Henry lood, Mika Keräneni, Piret Raua, Reeli Reinausi, M. Widmarki jt. raamatuid.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2019	Lug-d 2020	Muutus (+/-)	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+/-)	Laenut 2019	Laenut 2020	Muutus (+/-)
Lääne maakond	2055	1967	- 88	36516	28384	-8132	29181	29386	+ 205
Haapsalu	1747	1667	- 80	32247	25092	-7155	26817	26952	+ 135
Sh Haapsalu harukogudeta	1256	1196	- 60	16087	13792	-2295	20376	20354	- 22

Vallaraamatukogude laste külastusi raamatukogudesse mõjutas väga eriolukord, kontaktivaba laenus ja ka distantsõpe.

Lääne maakonna keskraamatukogu lasteosakonda külastati võrreldes 2019. aastaga 14% vähem aga laenutuste arv kasvas. Raamatukogutundide ja laenutuste vahel on otsene seos, sel aastal suurenes koolituste arv tervelt kolmandiku võrra. Seda tänu aasta alguses koolides toimunud Nukitsa raamatute tutvustustele ja Iloni Wiklandi kohvernäituse tundidele. Tavapärasest intensiivsem laenutamine toimus märtsis enne raamatukogu sulgemist eriolukorra tõttu ja juulis, kui käis Suvelugemise programm. 2020.aasta lõpu kolm viimast kuud töid kaasa mullusega võrreldes oluliselt rohkem laenutusi – vastavalt 12%, 24% ja 26%. Sellele võis kaasa aidata see, et laste soovitusliku kirjanduse nimekirjades olid lasteosakonnas veidi suuremas eksemplaarsuses olevad raamatud (nt Veel üks Lotte, Samueli võlupadi jt.)

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

2020. aasta suvelugemisest võtsid osa kõik Läänemaa raamatukogud. Suvelugemise algust kajastati ERRi „Aktuaalses kaameras“, on-line meedias ja Facebooki lehtedel. Kõige populaarsem suvelugemise raamat sel aastal Piret Raua „Tobias ja teine B“, seda luges 41 last.

Lääne-Nigula valla Kullamaa raamatukoguhoidja kirjutas: Laste-ja noortekirjanduse valik oli aruandeaastal suurem ja hea, ainult, et koroona ja kodusõppenädalate tõttu lugejaid ja külastusi jäi vähemaks. Lapsed, kes said käia-tellida, laenutasid korraga rohkem.

Risti raamatukogu korraldas aasta jooksul 17 üritust, milles osales kokku 208 õpilast, koolitusi s.h. lugemiskultuuri tunde toimus 32 korral ja osales kokku 160 õpilast.

Vormsi raamatukogu ühines maakonna suvelugemise programmiga. Koostöös kooli eesti keele õpetajaga valiti raamatuid juurde, et kogu saaks teise või ka kolmanda eksemplari. Tänu sellele hakkas laste lugemine ka suurenema ja ei laenutatud vaid nn soovituslikku kirjandust.

Lugemisharjumuse kujundamiseks ja arendamiseks viidi läbi raamatutunde nii keskraamatukogu lasteosakonnas kui koolides, lasteaias. Tundide mõju avaldus otseselt laenutuste ja külastuste arvus. Vaatamata kevadisele pea kahekuulisele pausile laste laenutuste arv lasteosakonnas aasta jooksul isegi tõusis veidi. Suvel toimus lastekirjanduse stseenide fotolavastuste projekt „Kiigeraamatukogu“. Sten Roosi muinasjutuvõistluse lõpetamine toimus erakorraliselt Haapsalus. Oktoobrist alustas lasteosakonnas tööd leonbergeri tõugu lugemiskoer Sära. Eesti rahvajutu teema-aasta tähistamiseks toimus igal kuul üks jutuhommik. Muuseumifestivali „Avatud mänguväljad“ programmis osalemine. Seoses Haapsalu algkooli kolimisega remondi perioodiks teise linna serva, alustati seal nn Raamatureedetega, toimusid 15 korral. Lasteosakonnast viidi kooli uusi lasteraamatuid, et lapsed raamatukogu ja lugemist ära ei unustaks. 30. oktoobrist 21. detsembrini laenutati 124 korral lasteraamatukogust toodud raamat. Osaleti Ilon Wiklandi 90. sünnipäeva tähistamisel kohvernäituse „Pikk-pikk teekond“ teematundidega Läänemaa raamatukogudes. Jätkati raamatute laenutamise lasteaedadele. Kevadine tänuüritus koos parimate lugejate tunnustamisega jäi ära, aga suvelugejaid tunnustati ühise kinokülastusega. Andres Ammase Fondi Väikese lugeja preemia said kaks venda, 12- ja 9-aastased.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused LISA 4

Maakonna raamatukogudes tutvusid erinevate paikade algklasside õpilased raamatukogudega, tutvuti Rahvajutu aasta raamatutega, valmistuti kirjandusolümpiaadiks.

Eriolukorra tõttu jäid ära mitmed üritused, kooli ja/ või lasteaiaga plaanitud kohtumised.

Lääne maakonna keskraamatukogu lasteosakonna töötajad käisid maakogudes läbi viimas Ilon Wiklandi teematundi „Pikk-pikk teekond”.

Lasteosakonna eestvedamisel toimus kolmandat korda suvelugemise programm, mis seekord laienes üle terve Läänemaa. Programmi lõpetas enam kui 60 last. Passe jagasid raamatukogud välja 150. Programmi lõpetamine toimus Haapsalu kultuurikeskuses, kes lisaks saali rendile aitas ka ürituse läbiviimisel ning filmi valikuga. Ürituse sponsoriks oli Premia, kes saatis kõikidele programmi lõpetanud lastele jäätist.

2020. a toimus lasteosakonna töötajate eestvedamisel või kaasabil 69 üritust, neist 60 lasteraamatukogus ja selle hoovis, kaheksa *Facebooki live*'ina. Osales 930 last ja 317 täiskasvanut. Laupäevaseid jutuhommikuid 43 korral, kuus neist olid perekond Koffi jutuhommikud, 15 koolivaheaja üritust. 8 lasteosakonna üritust toimus Facebooki vahendusel – Live videod, mis hiljem olid järelvaadatavad. Kokku külastas sündmusi 948 last.

Suvel toimus 8 korral jutu-, mängu- ja meisterdamistund „Suvi lasteraamatukogu Iloni Aias“, kus osales 205 last ja 68 täiskasvanut. Lisaks raamatute tutvustamisele, mängimisele ja meisterdamisele said lapsed veel teha ise lastelaulu, uurida toitude kohta lastekirjanduses ja teha raamatutantsu.

10.-25. oktoobril osales raamatukogu laste- ja noortefestivali „Avatud mänguväljad“ tegevustes. „Mängupunktid“ nii Posti 3 kui lasteraamatukogu majas. Sügisesel koolivaheajal sai lasteraamatukogus õppida kommisemiootikat, sukelduda muinasjuttude pildimaailma ja ise raamatuid Vaata kes laenutab! raames laenutada. Samuti jätkusid laupäevased jutuhommikud. Oma lugejatega kohtus üle 30 lasteraamatu kirjutanud H. Vilep.

Keskraamatukogu Ridala raamatukogus oli näituste sari „Rändame eesti rahvajutumaile“. Koolinoored omavahel olles ja kodus vanavanemate abiga mõtisklesid selle üle, mida küll eesti vanarahvas tahtis nende juttudega öelda. Raamatud andsid lastele inspiratsiooni, ettevõtmisega liitus ka kooli kunstistuudio. Kunstiõpetajate juhendamisel valmisid vahvad joonistused ja savitööd täiendamaks rahvajutu teemalisi näitusi. Kooli 2(3) klass tegi iga kuu lõpus teemakohase seminari, valmis kokkuvõttev plakat ja õpetaja andis tagasisidet Piret Päärile. 15. Nukitsa konkurs: võistles sada 2018. ja 2019. a ilmunud algupärast lasteraamatut. Ridala laste lemmikud on juba aastaid olnud A. Kivirähk ja kunstnik H. Ernits. Seekordsed tulemused: P. Veigel ja Catherine Zarip „Piparkoogilugu,“ Andrus Kivirähk ja Heiki Ernits „Tont ja Facebook,“ Ilmar Tomusk ja Catherine Zarip „Väike vunts.“ Nukitsa konkursist võttis osa 61 õpilast.

Projekti käigus tegid Lääne-Nigula raamatukogud koostööd valla koolidega. Külla kutsuti Anti Saar. Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt algatatud Lugemisisu teist hooaega alustas 19 õpilast ja lõpetas 13. Suvelugemisega alustas 6 ja lõpetas 4 Risti põhikooli õpilast. Risti raamatukogus tehti lastega käevõrusid, valmistati vanadest kalendritest ümbrikke, kaunistati karpe, värviti mandalaid, loodi munakarpidest nõõbimänge, kaunistati pärlitega maske, jne.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 7

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Haapsalu	139	1	13
Ridala	11	1	2
Lääne-Nigula valla 5 rmtk	121	1	5
Liivi	6	1	2

Eriolukorra ajal seoses kontaktivaba laenutusega kasvas koduteeninduse nõudlus.

2020.a. lõpuks soovis keskraamatukogust teavikuid koju püsivalt 13 lugejat (2019.a. 6 lugejat). Aasta jooksul viidi raamatuid koju 139 korral (2019.a. 15 korral). Kokku oli lugejagrupp „Erilugejad“ laenutanud 886 teavikut. Põhilised soovijad olid Haapsalu linnast, lisaks viidi raamatuid Martnasse ja Piirsallu. Tagasiside kasutajatelt oli positiivne - oldi tänulikud ja üllatunud, et teenus on tasuta. Koduteenindus tähendab raamatukoguhoidjale lisaks raamatute koju viimisele sageli ka raamatute valimist, kui lugeja palub töötaja äranägemisel tuua talle 10-15 raamatut. See aga omakorda tähendab suuremat asjatundlikkust ja lugejate tundmist.

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
0	0	0

2020.aastal ei toimunud eriolukorra tõttu jututunde Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskuses ravil olnud lastele.

4.6 Raamatukogu kui kohalikkude pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Lääne maakonna raamatukogude koostööpartneriteks olid üld- ja kutseharidushariduskoolid, lasteaiad, muuseumid, kultuurikeskus, sotsiaalmaja, huvikoolid, noortekeskused, raamatukogud kodanikuorganisatsioonid, Kaitseliidu Lääne malev ja naiskodukaitsjad.

Maakonnas korraldati 184 üritust, millel osales 3426 inimest, sh. Haapsalu linna kogudes 139 üritust 2756 osalejaga. Maakonnas eksponeeriti näitusi ja väljapanekuid 236, sh Haapsalus 162.

4.6.1 kohalikul tasandil

Näiteid sündmustest valdada ja linna raamatukogudes:

Lääne-Nigula valla Kullamaa raamatukogu fuajees eksponeeriti Haapsalu Fotoklubi näitused „Eesti rahvuslinnud“ ja „Hetke tabamas“. Martna raamatukogus kohaliku käsitööstuse TikiMari tikitud kleitide näitus, kohal oli ka kleitide omanik. Uudistajaid oli palju, aga kahjuks sai koroonatõttu näitust külastada vaid nädal aega. Näitus leidis kajastamist ajalehes Lääne Elu.

Vormsi raamatukogus oli aasta alguses Hendrik Visnapuu 130. sünniaastapäevale pühendatud luulekogude näitus. Aasta lõpus toimus väljapanek aastate jooksul lasteaia põnnide poolt raamatukogule kingitud jõulukaartidest. Vormsi raamatukoguhoidja oli üheks hooandjaks (Hooandja.ee) I.Koffi raamatule "Palavikulilled", tänuks sai kaks autogrammiga raamatut. Üks raamat jäi raamatukogule, teine viidi lasteaeda kingituseks.

Keskraamatukogu Ridala haruraamatukogus tähistati Tartu rahu 100. aastapäeva. Valmis näitus pealkirjaga „Rahuga edasi, Eesti!“. Külaliseks oli H.Magnus Kaitseliidu Lääne malevast, ta saabus otse Tartu rahu pidustustelt. Kuulati värskaid muljeid, H.Magnus täiendas näitust omapoolsete uute, äsja trükist ilmunud materjalidega. Ridala koolipere valmistas Eesti Vabariigi sünnipäevaks paberlilli. Kohtumisõhtul „Prantsusmaa läbi prantslase pilgu“ oli külaliseks prantsuse keele õpetaja ja Prantsuse Instituudi kaastöötaja S.Clavel. Aastast 2011 on ta seotud Haapsaluga. Õhtu lõpetuseks innustas ja julgustas külaline kõiki prantsuse keelt õppima. Tööd jätkas luuleklubi R.Sanniku juhtimisel. Plaaniti teha 4 üritust, aga seoses erakorralise aastaga toimus ainult kaks. Raamatukogupäeval tegi kooli keraamikaring õpetaja juhendamisel toreda üllatuse - keraamika näituse „Minu sügis“.

Keskraamatukogus toimusid Põhiseadus 100 tähistamiseks teemaõhtud 11.veebruaril ja 11. märtsil. Riigis kehtestatud eriolukorra järgselt jätkusid üritused uuesti juuni algusest lastele Suvi Iioni aias ja kestsid kuni detsembrini. Täiskasvanutele toimus raamatuesitlusi: veebruaris tutvustas M.Pae enda raamatut „Eesti nõid Mari-Liis“, 21. septembril esitles ornitoloog T.Valker oma äsjailmunud raamatut “Kuidas saada linnuvaatlejaks?”.

Temaatilisi näitusi oli mitmeid, näiteks 24. septembril avati näitus Pabernukust pin-up´ini. Näitusel olid moekunstnik Anne Metsise moejoonistused läbi aegade, vanad moekad pabernukud erakogudest, stiili ja moeajaloo raamatud. Näitusi ja väljapanekuid eksponeeriti 87 korral. Näiteks: ajaloolase M.Mandeli stendinäitus "50 aastat arheoloogilisi väljakaevamisi Läänemaal", raamatunäitus „Müstiline ja hingeline Ernst Enno kadunud kodu otsimas“ koostöös Tartu linnaraamatukoguga, mis koos Ernst Enno eseme- ja kirjandusnäitusega ja Haapsalu Valge Daami kirjastuse Ernst Enno luule illustratsioonide näitusega moodustas luuletaja 145.juubeliaastal terviku.

Eesti kirjanduse kuu oktoobris korraldasid Eesti Kirjanike Liit, Eesti Kirjastuste Liit, Rahva Raamat, Apollo Kauplused ja Raamatukodu. Haapsalu raamatukogu jagas huvilistele tasuta uuemaid eesti kirjanduse raamatuid, mida ka ERRi uudistes kajastati. Kirjanik A.Kõomägi annetas omalt poolt 50 enda viimast raamatut. 23. oktoobril, Eesti raamatu päeval, kohtusid lugejatega A.Kõomägi ja S.Luitsalu.

28. oktoobril toimus raamatukogu tänuõhtu parimatele lugejatele, raamatukogu toetajatele ja maakonna raamatukoguhoidjatele, tunnustati Haapsalu raamatukogu Sõpra 2020. Esinesid kirjanik, tõlkija K.Aareleid, ajakirjanikud J.Hepner ja J.Hellerma. Üritust toetasid KohviSemu ja Läänemaa EuroDirect.

Kohalik ajaleht Lääne Elu kajastas toimunud raamatukogupäevi 8 artikliga. Tutvustati kahte uut teenust raamatukogus - raamatukapp ja lugemiskoer lastele, mis aitasid tõmmata suuremat tähelepanu ka ülejäänud programmile. Ernst Enno juubeliürituste kohta ilmus Lääne Elus 4 artiklit, ERR kajastas Enno juubeliaasta tegemisi kahel korral ning Ennole pühendatud päevast 8. juulil ilmus põhjalik lugu ka kultuurilehes Sirp.

Vabatahtlik Anne Rekkaro sisustas aasta jooksul üheksa jutuhommikut lasteosakonnas. Lasteosakonna majas toimus 20 näitust ja 16 väljapanekut. Mõned näited: Ignasi Bianchi illustratsioonide näitus, „Muinas- ja muude lugude pildimaailm. Eesti kunstnike illustratsioone uutest lasteraamatutest“, „Kiigeraamatukogu“ fotonäitus ning Viive Noore juubelinäitus „Haldja sünnipäev“. Näitustega seoses toimus õpitube ja näitusetutvustusi. Hea koostöö on välja kujunenud Haapsalu Kunstikooli Ridala osakonna ja Ridala keraamikaringiga.

Ilon Wiklandi kohvernäitusega „Pikk-pikk teekond“ käidi Haapsalu Viigi Koolis, Uuemõisa Lasteaed-Algkoolis, Ridala, Risti ja Vormsi põhikoolis. Näitusetundidest ja jutuhommikutest said kokku osa 433 last ja 76 täiskasvanut. Kui poleks olnud eriolukorda, oleks neid tunde olnud veel rohkem.

4.6.2 riiklikul tasandil

Raamatukogude koostööpartneriteks on teised mäluasutused ja raamatukogud, kodanikuorganisatsioonid, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, lastekirjanduse keskus Tallinnas, ETKA Andras jt.

Maakonnas külastasid Vormsi raamatukogu ERÜ kooliraamatukogude sektsiooni liikmed. Tutvuti väljapanekute ja töökorraldusega. Suurt huvi tunti raamatukogu ajaloo vastu.

Lääne maakonna keskraamatukogus oli kevadel Poola saatkonnalt näitus - Polska: D.E.S.I.G.N. – E.Solarzi disainikäsiraamat A. ja D.Mizeliński illustratsioonidega ning Poola disainiobjektid. Kahjuks raamatukogu suleti seoses eriolukorraga ja sügisel liikus näitus juba edasi Saaremaale.

21. oktoobril raamatu "Artur Sirgu elu ja surm" esitlus. Raamatu autor K.Muuli rääkis 1930-ndatest ja raamatu saamisloost. Teost oli võimalik autorilt osta, autogramm ja/ või pühendus lisaks. Õhtut juhtis H.Magnus (Vabadusvõitlejate liit). Muusikat esitas perekond Nöör Haapsalust. Pärast esitlust oli kohvilaud ning vestlusring.

ERÜ projektikonkursi „Raamatukogud-muuseumid-noored rahastuse sai Lääne maakonna keskraamatukogu lasteosakond projektiga „Kiigeraamatukogu“.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu osales tänavu teist korda laste ja noorte muuseumifestivalil „Avatud Mänguväljad“, Haapsalus toimus festival koostöös SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid.

Eesti Lastekirjanduse Keskus korraldatud 4. klasside ettelugemisvõistluse ning vabariikliku 3.-4. kl kirjandusmängu Läänemaa eelvoorud toimusid lasteosakonna eestvedamisel. Lasteosakond vahendab kolmele Haapsalus asuvale raamatukarusellile raamatuid, koordineerib vastsündinud lastele mõeldud kinkeraamatu „Pisike puu“ jagamist Läänemaal ning Lugemisisu programmi rakendumist Läänemaal.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus toimunud sündmusi toetasid tänavu Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp, Läänemaa Vabadusvõitlejate Ühendus ja Eesti Endiste Metsavendade Liit, Europe Direct Läänemaa, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, Poola Suursaatkond Eestis.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Lääne maakonna keskraamatukogus oli kevadel Poola saatkonnalt näitus - Polska: D.E.S.I.G.N. – E.Solarzi disainikäsiraamat A. ja D.Mizeliński illustratsioonidega ning Poola disainiobjektid. Kahjuks raamatukogu suleti seoses eriolukorraga ja sügisel liikus näitus juba

edasi Saaremaale. Lääne Maakonna Keskraamatukogus toimunud näitust toetas Poola Suursaatkond Eestis.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Maakonna raamatukogudes toimus kokku 130 rühma- ja 66 individuaalkoolitust, osales 2342 inimest. Suure osa moodustasid huvilistele digioskuste, -pädevuste koolitused.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Lääne maakonna raamatukogud tegid kokku 1077 postitust oma kodulehtedel ja blogides. Sel aastal ei arvestatud Facebooki postitusi. Facebooki leheküljed on Haapsalu, Asuküla, Uuemõisa, Taebla, Kullamaa, Risti, Oru, Martna, Rõude, Nõva ja Vormsi raamatukogudel. Liivi, Lääne-Nigula valla ja Ridala raamatukogud peavad blogisid.

Kasutatakse kohaliku ajalehe Lääne Elu ja valla- ning linnalehtede, kohaliku uudisteportaali Läänlane võimalusi. Keskraamatukogu koostas ja saatis aasta jooksul 40 pressiteadet.

ERRi Läänemaa korrespondent kajastas keskraamatukogu tegemisi ERRis, nt. Raamatukapi teenust ja erinevaid näitusi.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenuste, projektide, sündmuste, näituste kohta leiab jooksvat infot raamatukogu veebilehel, külastusi oli aastas 31849 ja postitusi 64. Facebooki Haapsalu raamatukogu lehel kajastati eelkõige täiskasvanud lugejatele suunatud uudiseid ja Haapsalu lasteraamatukogu lehel lasteosakonnaga seonduvat. Haapsalu raamatukogu Facebooki lehe sõprade arv oli aasta alguses 915, aasta lõpus 963. Veel rohkem kasvas lehe jälgijate arv, 905 jälgijalt 1066 jälgijani. Märtsi teisel poolel toimunud lehekülje külastatavuse tõus oli seotud eriolukorraga ja inimeste huviga selle vastu, kuidas see mõjutab raamatukogu tööd. Jälgimiste arvu tõusis ka raamatukogupäevade ajal, kui tutvustati raamatukogu uusi teenuseid (raamatukapp ja lugemiskoer) ning raamatukogupäevade programmi.

Keskraamatukogu koostas külastajatele raamatukoguteenuseid reklaamiva voldiku, sest uusi teenuseid on lisandunud.

Sündmuste ja näituste info avaldati sündmuste kalendris midateha.visithaapsalu.com, paberajalehe Lääne Elu kuulutuste rubriigis.

4.9 Andmebaasid.

Maakonna keskraamatukogu kirjandus- ja kultuuriloolise veebilehe „Haapsalu kirjasõnas“ aadressil <https://haapsalukirjasonas.blogspot.com> külastusi oli 3270 ja uusi postitusi 115. Andmebaasis on tekstid Haapsalu inimestest, sündmustest ja Haapsalust inspireeritud ilukirjanduslikud lood. Noortele mõeldud kirjandust tutvustatakse blogis ja Instagramis „Raamatureporter“, blogi külastusi oli 846 ja postitusi 7. Luuletaja Ernst Enno loomingut ja juubeliaastate kajastamiseks avati 8.juunil veebinäitus, külastusi oli 1817 ja postitusi 12.

Portaal lugeja.ee hakkas alates augustist loendama lugejate veebilehe külastusi, sisselogimisi, toiminguid jne. Läänemaa seitsme Urramit kasutava raamatukogu 5 kuu näitajad:

Rmtkogu	Virtuaalkülastusi	Virtuaal logimisi	Virtuaal otsinguid	Virtuaal pikendusi
Asuküla	41	55	265	1
Haapsalu	473	2551	9736	400

Martna	29	38	144	0
Ridala	112	50	65	4
Rõude	24	19	34	0
Uuemõisa	148	985	5826	50
Vormsi	38	0	0	0

Programmis Urram loodi kodulooliste artiklite kirjeid Haapsalu viie töötaja poolt 989. Artiklid on leitavad avalikus portaalis lugeja.ee, Kodulugu.ee ja internetiotsingus. Keskraamatukogu jätkas kodulooliste ja personaalia mappide täiendamist.

5. 2021. aasta tegevused

Lääne maakonna rahvaraamatukogude tegevus lähtub eesmärgist pakkuda kvaliteetset raamatukoguteenust ja püüda koostöös erinevate koostööpartneritega olla elanikele erinevaid tegevusvõimalusi pakkuvad kogukonnakeskused. Aktiivselt tegeleda laste lugemise juhtimisega ja elanikele reklaamida raamatukogu kasutamise võimalusi nii raamatukogus kohapeal kui e-teenuseid ja andmebaase, korraldada kirjandus- ja temaatilisi üritusi ning raamatukogu kui kohtumispaika.

Lääne maakonna maaraamatukogudes peetakse oluliseks korraldada uuel aastal need üritused, mis 2020.aastal on ära jäänud ning planeerida ka uusi: Asuküla raamatukogu 100, Asuküla kool-seltsimaja 125, Kullamaa hariduselu 170.aastapäev, Vormsi raamatukogu plaanivad külastada Mulgi Selts ja Riidaja raamatukogu lugejad.

Noarootsis 2021. a. planeeritud valla- ja kultuurimaja (ka raamatukogu asukoht) küttekehade uuendamine.

Lääne maakonna keskraamatukogu tähistab 155.tegevusaastat ja korraldab 8. juunil muinasjutukonverentsi „Muinasjutuvägi“ seitsmendat korda, mis tänavu kannab alapealkirja „Miks mets kohiseb?“. Planeerime aktiivset raamatukoguteenuste reklaamimist Haapsalu linna maapiirkonnas, eriti koduteenindust ja raamatukapi teenust; jätkame kasutajakoolitusi iseseisvaks teavikuotsinguks ja teavikute reserveerimiseks, individuaalseid arvutikoolitusi ja otsingukoolitusi erinevate mäluasutuste andmebaasidest.

Keskraamatukogu alustab noorte kirjandusklubide käivitamist huvihariduse ja huvitegevuse riikliku toetuse 2021 projektidega, mille eesmärkideks noortele lugejatele raamatukogu teenuste tutvustamine ja hea kirjanduse juurde suunamine.

Lasteosakond alustab Lugemisisu programmiga, raamatututvustustega püütakse jõuda nende klassideni, kus on keskmisest vähem raamatukogu lugejaid. Jätkub koostöö Haapsalu Linna Algkooliga „Raamatureedete“ raames, raamatukastide viimine lasteaedadesse. Koostöös Eesti Lastekirjanduse Keskusega korraldatakse maakondlikud eelvoorud 3.-4. klasside kirjandusmängule ning 4. klasside ettelugemisvõistlusele. Esimest korda korraldatakse Luuleprõmmu Läänemaa eelvoor. Koostöös maakonna raamatukogudega valmistatakse ette ja viiakse läbi Suvelugemise programm. Jätkatakse lugemisele innustavate sündmuste korraldamist ning teavitatakse nendest lapsi ja lapsevanemaid kasutades erinevaid kanaleid.

Maakonnaraamatukogu korraldab raamatukoguhoidjatele täiendkoolitusi digipädevuste tõstmiseks, plaanis on pakkuda lasteteenindusega seotud metoodilist nõustamist ja viise, kuidas tutvustada raamatukogu võimalusi lugemisjuhtidele. Loodame, et saame ka korraldada Eestimaa teiste raamatukogude külastusreisi erinevate raamatukoguteenustega tutvumiseks ja kogemuste vahetamiseks.

Koostajad:

Kersti Brant, pearaamatukoguhoidja kersti@lib.haapsalu.ee

Ilme Sepp, direktor ilme@lib.haapsalu.ee

Lääne Maakonna Keskraamatukogu

Direktor Ilme Sepp

/allkirjastatud digitaalselt/

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Lääne maakonna keskraamatukogu	15	319	840
Lääne-Nigula valla raamatukogud	16	20t	50.40
Vormsi	1	17 t	160

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised ettekanded, loengud, koolitused

Kuup.	Toimumiskoht	Ettekanne teema	In.	Esineja	Min	Mille raames
11.01.	Männiku Metsatalu, Viljandimaa	Ettekanne "Koguda ja jagada"	41	Krista Kumberg	75	Rahvakultuuri Keskuse Jutukooli seminar "Marjakobarast Unenäorongini"
06.02.	Eesti Lastekirjanduse Keskus	Kohvernäituse "Pikk- pikk teekond" esitus ja teematunni tutvustus	48	Krista Kumberg	60	Ilon Wiklandi kohvernäituse "Pikk-pikk teekond" esitus
05.03.	Eesti Lastekirjanduse Keskus	Ettekanne "Sammukene peavoolust kõrvale. Eesti lastekirjandus 2019"	64	Krista Kumberg	60	Lastekirjanduse aastakoosolek
09.04.	Tartu Linnaraamatukogu Youtube kanal	Ettekanne "Putukad õpetavad inimesi"	373	Krista Kumberg	30	Tartu algupärase laste- ja noortekirjanduse päev "Karvased ja sulelised meie laste- ja noortekirjanduses"
19.08.	Vormsi pastoraat	Ettekanne "Raamatud õpilase käeulatuses"	70	Jaanus Kõuts	75	Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi suvekool "Maailm metafoorides. Kuidas seletada raamatuid uinuvale õpilasele"
22.10.	Eesti Lastekirjanduse Keskus	Ettekanne „,„Mina mängin Robinsoni ...“ ehk üksiku lapse mängude eripära“	65	Krista Kumberg	30	Seminar "Laps Kirjanduses 8"

06.11.	Tallinna Keskraamatukogu YouTube'i kanal	Vestlusringi "Kohustuslik kirjandus on halb?" modereerimine		Krista Kumberg	120	Aleksander Sibulale pühendatud erialapäev
--------	--	--	--	-------------------	-----	--

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2020)
Vormsi	Uued led-valgustid

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Asuküla	Robootikaring veebis	16
Haapsalu	<p>Jutuhommikud igal laupäeval</p> <p>Koolivaheaja üritus (Facebook-live): E-raamatud ja viktoriin</p> <p>Külas Eesti Kultuurkapitali lastekirjanduse kategoorias nomineeritud kirjanikud Jaanus Vaiksoo ja Aidi Vallik.</p> <p>Suvelugemise programm</p> <p>Suvel toimus 8 korral jutu-, mängu- ja meisterdamistund „Suvi lasteraamatukogu Iloni Aias“</p> <p>Oktoobrist alustas Haapsalus lasteosakonnas tööd lugemiskoer Sära.</p> <p>Lugejatega kohtus üle 30 lasteraamatu kirjutanud H.Vilep.</p> <p>Suvelugemise pidulik lõpetamine, ühine kinokülastus</p> <p>Erki Meister ja Gaili Eding: Muusika ja improvisatsioon</p> <p>Marion Undusk - toidud lastekirjanduses, toitide joonistamine</p> <p>"Kiigeraamatukogu" avamine</p> <p>Ignasi Bianchi illustratsioonide näitus</p>	<p>Üle 60</p> <p>205 last,</p> <p>68</p> <p>täiskasvanut.</p>

	„Muinas- ja muude lugude pildimaailm. Eesti kunstnike illustratsioone uutest lasteraamatutest“ Viive Noore juubelinäitus „Haldja sünnipäev“. Näitustega seoses toimus õpitube ja näitusetutvustusi.	
Ridala	Terekäsi raamatukogule: 8. september ussimaarjapäev, üks unine ussike oli leidnud peidupaiga I klassi ruumis. Kuna ussid on üsna uudishimulikud, siis hakkas I klassi uss looklema mööda raamatukogu. Igas ruumis oli midagi põnevat. Pärandkultuuri toas tehti tutvust vokiga, teabetoas leiti üles kõige suurem ja raskem raamat. Lastekirjanduse toas kuulati õpetlikku lugu raamatute unenäost. Iga laps leidis endale koju kaasa võtmiseks raamatu ja lubas seda hästi hoida.	
Kullamaa	Kullamaa 9.kl. ja Märjamaa kunstikooli õpilase Marja Järve maalinäitus 2 Rahvajutu aasta raamatu ettelugemist	12
Risti	Risti põhikooli õpilastel külas Pärdi-lugude autor kirjanik Anti Saar ; Ilon Wiklandi teematund viie kohvriga „Pikk-pikk teekond“	
Vormsi	Ilon Wiklandi teematund viie kohvriga „Pikk-pikk teekond“	

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Lääne Maakonna Keskraamatukogu täitis maakonnaraamatukogu ülesandeid, teabe ja nõuga abistasid kõik keskraamatukogu töötajad. Lääne maakonna valdadega sõlmitud koostöölepingute alusel kasutasid maaraamatukogud keskraamatukogu vahendusel erinevaid teenuseid.

Direktor suhtles omavalitsuste esindajatega, koostas ja sõlmis lepinguid, koostas dokumente, jälgis raamaturahade voogu ja kasutamist, edastas Covid-19 eriolukorra käitumisjuhised raamatukogudele. Keskraamatukogu poolt esitatud andmete alusel tegi finantstoiminguid Haapsalu Linnavalitsuse raamatupidaja. Direktor nõustas raamatukoguhoidjaid kõikide raamatukogunduslike teenustega seotud küsimustes (eriolukord riigis, programm Urram, andmekaitsetingimused). Korraldas ja teostas erinevate valdkondade aruandlust Kultuuriministeriumile.

Komplekteerimisosakonna kaks töötajat komplekteerisid kõikidele maakonna raamatukogudele uusi teavikuid ja töötlesid raamatud kokkuleppe alusel, järelkomplekteerisid lugejate nõudlusest tulenevalt teavikuid.

Pearaamatukoguhoidja kogus, kontrollis, redigeeris statistilisi ja sisulisi aruandeid. Kogus (kuigi maakonnast ei tulnudki) koolitussoove, korraldas maakondlikke täienduskoolitusi, jagas infot vabariiklike koolituste kohta. Nõustas raamatukogunduslike teenustega seotud küsimustes kirja, telefoni teel ja kohtadel käies. Esitas maaraamatukoguhoidjate hulgast kandidaadi ERÜle tunnustamiseks. Vahendas ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tegemiste kohta infot Läänemaa maaraamatukogudele ja sai nõusse Palivere raamatukoguhoidja, kes hakkas aasta lõpust esindama Läänemaa maaraamatukogusid. Rõude raamatukogu juhataja, kes osales Rahvusraamatukogu kutseõppe koolitusel, nõustamine.

Nõustamine

Jaauanuaris külastasid pearaamatukoguhoidja ja teenindusosakonna juhataja Lääne-Nigula valla Kullamaa osavalla raamatukogu, aruteluteemadeks oli kuuluvus ja alluvussuhted vallas pärast haldusreformi; fondi paigutus, aegunud raamatute maha kandmine; kohaviidad raamatutel; koolitustel osalemise võimalused, Facebooki lehekülje haldamine. Samuti külastati Risti raamatukogu.

Veebruaris külastasid direktor, pearaamatukoguhoidja ja teenindusosakonna juhataja Lääne-Nigula valla Noarootsi osavalla raamatukogu, arutlusteemadeks oli teeninduspiirkond, fondi paigutus, aegunud raamatute maha kandmine; katkiste raamatute asendamine keskkogust annetatud raamatutega; RVLi vormistamise eripära programmide Riks ja Urram vahel; ajakirjanduse valikust, lugemisest Pürksi külas; lugejale kasutajakoolitus lugeja.ee iseteenindusvõimalustest; koduloolised materjalid. Kogemuste vahetamine uue koopiomasina teemal. Lääne-Nigula valla Raamatukogu Oru haruraamatukogus olid aruteluteemadeks käimasolevad ümberehitused vallamajahoones, raamatukogu juurdeehituse plaanid; isetehtud tagastuskast.

Alates 13.märtsist muutus Eesti riigis elukorraldus seoses Covid-19 viiruse tõkestamiseks kehtestatud piirangutega. Maakonnaraamatukogu direktor teavitas maakonna raamatukogusid infoga kultuuriministeeriumist, saatis infot kaitsevahendite ja nende hankimise võimalustest, raamatutagastuskastide hankimise võimalustest ja vestles telefonitsi raamatukoguhoidjatega eriolukorras toime tulemisest. Kogus andmeid kultuuriministeeriumi küsimustele ja edastas maakonna koondarvud ja vastused. Korraldas maakonnaraamatukogu ja Uuemõisa, Ridala ja Asuküla raamatukogude tööd lugejateeninduse muutmiseks kontaktivaba laenutuse ja lugejatele laenutuskeelu ajal teenuste pakkumiseks, varustas raamatukogusid kaitse- ja desovahenditega.

Teenindusosakonna juhataja nõustas telefoni teel Vormsi, Ridala, Martna ja Uuemõisa raamatukogu töötajaid. Nõu küsiti RVL vormistamise, perioodika tellimise ja arvelevõtmise, RVL esindaja vormistamise, eksemplari aktita kustutamise kohta. Ridala raamatukogu töötaja vajas abi kogu perioodika sisestamisel.

Haapsalu lasteosakonna juhataja ja bibliograaf nõustasid lastetöoga seonduvat, koordineerisid LKA „Lugemisisu“ Läänemaa kolmes raamatukogus ja suvelugemist maaraamatukogudes.

Tegevus

Pearaamatukoguhoidja nõustamine/ arutelud kirja ja telefoni teel: nii statistiline kui sisuline aruandlus. Osales ERÜ maaraamatukogude sektsiooni aruteludes, kogus maaraamatukogude sektsioonile andmeid eriolukorra aja Läänemaa maaraamatukogude kohta. Edastas maakonda

seksiooni küsitlusi. Osales virtuaalselt Rahvusraamatukogu statistilise aruande koostamise arutelul.

Rõude raamatukoguhoidja kutsekoolituse lõpetamisega seotud küsimused kevadel, sügisel remondi ajaks ümberkolimisega seonduv.

Palivere raamatukoguhoidjaga toimus arutelu, kas jätkata oma blogi või piirduda valla keskraamatukogu ühise veebilehega.

Aasta parima maaraamatukoguhoidja esitamine.

Aastas saadetud 115 kirja (paarilauselisi pole arvestatud) maakogude listi. Nende hulgas aasta alguses aruannete teemalised, teave, mis puudutas Covid-19, jooksvalt erialased teavitused ERÜ poolt, erinevate koolituste ja valikstatistika nädalate teated, rmtkogupäevade ja TÕN-i üleskutsed, tunnustamiste ja rmtkogude juubelite teated. Kirja teel jagatud maaraamatukogude huvitavaid ettevõtmisi või ideid. Jätkuvalt otsis, kogus ja talletas pearaamatukoguhoidja maakogude ajalugu. Kahel korral jagas seda (endised Läänemaa, nüüd Pärnumaa) maaraamatukogudele loodava veebilehe jaoks. Arvutis üle 500 lehekülje Läänemaa maaraamatukogude ajalugu.

Saatis ERÜ noorteklubi palvel teavet Lääne maakonna raamatukogude olukorrast, tegevusvõimalustest eriolukorra ajal.

Vahendas augustis Saaremaal toimunud rmtkoguhoidjate laagrisse Kaitseliidu esindajad, kes tutvustasid kingituseks antavaid raamatuid ja ühte DVD-d.

Pearaamatukoguhoidja osales maakondliku TÕNi tugigruppi töös. Kahel korral nõupidamisel kohal viibides, 2 korral virtuaalselt. Osales maakondliku tunnustusürituse korraldamisel, ühtegi raamatukoguhoidjat sel aastal TÕNi tunnustamisele esitada ei olnud.

Lääne maakonnal puudus pärast haldusreformi oma esindaja ERÜ maaraamatukogude seksioonis. Koosolekutel käis võimalusel pearaamatukoguhoidja. Alates novembrist on esindajaks Lääne-Nigula valla Palivere raamatukogu töötaja.

Koolitused

Maakonna listi edasi saadetud 8 vabariikliku koolituse reklaami. Eriolukorra tingimustes õnnestus läbi viia neljast planeeritud maakondlikust koolituspäevast 2. Planeeritud õppesõit Helsingisse jäi samuti kiirelt leviva viiruse tõttu ära.

12.03.2020 - Koolituspäev Haapsalus: eriala teave, „Ametikiri“ - teoreetiline loeng ja praktilised tegevused, koolitaja Eesti Keele Instituudi vanemkeelekorraldaja Sirje Mäearu. Kirjandusteadlase Jaak Urmeti loeng.

Seoses eriolukorraga jäid ära 21. mai maakondlik koolitus.

14. sept. maakondlik koolituspäev.

Oktoobris toimus esimest korda tänuüritus ka maakonna rmtkoguhoidjatele, tänati ja õnnitleti aasta maarmtkoguhoidjat, tööjuubelit tähistanud. Esinesid tõlkija K. Aareleid ja ajakirjanikud J.Hellerma ning J. Hepner.

Detsembris sai maakonna listi saadetud kiri, milles kokku kogutud e-koolituste võimalusi 2021. aastaks.